

**KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**KONSER SALONLARININ MİMARİ TASARIM İLKELERİNİN ELE
ALINMASI: ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ CUMHURBAŞKANLIĞI
SENFONİ ORKESTRASI KONSER SALONU ÖRNEĞİ**

Büşra DALGIÇ

Yüksek Lisans Tezi

**KONYA
Ağustos 2022**

KONSER SALONLARININ MİMARİ TASARIM İLKELERİNİN ELE ALINMASI:
ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ CUMHURBAŞKANLIĞI SENFONİ ORKESTRASI
KONSER SALONU ÖRNEĞİ

Büşra DALGIÇ

KTO Karatay Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı
Tezli Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Güzin DEMİRKAN TÜREL

Konya
Ağustos 2022

BİLDİRİM

Enstitü tarafından onaylanan Yüksek Lisans tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını basılı veya dijital biçimde arşivleme ve aşağıda belirtilen koşullar dahilinde erişime açma iznini KTO Karatay Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle, Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak ve gelecekteki çalışmalar (makale, kitap, lisans, patent vb.) için tezimin tamamının veya bir bölümünün kullanım hakları yalnızca bana ait olacaktır.

Tezimin bütünüyle kendi çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izinle kullanılması zorunlu olan kaynakları, yazılı izin alarak kullandığımı ve istenildiğinde izinlerin suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayımlanan “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” kapsamında, tezim, aşağıda belirtilen koşullar haricince, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve KTO Karatay Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir.¹

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibarenertelenmiştir.²

Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir.³⁴

24 Ağustos 2022

Büşra DALGIÇ

¹ MADDE 6(1) Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

² MADDE 6(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internette paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

³ MADDE 7(1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

⁴ MADDE 7(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

ETİK BEYAN

KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Hazırlama ve Yazım Kurallarına uygun olarak Prof. Dr. Güzin DEMİRKAN TÜREL danışmanlığında tarafımdan üretilen bu tez çalışmasında; sunduğum tüm veri, enformasyon, bilgi ve belgeleri bilimsel etik kuralları çerçevesinde elde ettiğimi, tüm değerlendirme, analiz, bulgu ve sonuçları bilimsel usullere uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım kaynakların tümüne bilimsel normlara uygun biçimde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

24 Ağustos 2022

Büşra DALGIÇ

Tezimi rahmetli babaannem Nebahat Dalgıç'a ithaf ediyorum...

TEŞEKKÜR

BaŐta ailem; babam, annem ve kardeŐime destekleri için teşekkür ediyorum. AraŐtırmalarım ve fotoğraf çalıŐmalarım için benden desteğini eksik etmeyen Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası ve Devlet ok Sesli Korosu yönetimine de teŐekkürlerimi ve sayĐılarımı sunmak isterim. Son olarak da çalışmam sırasında kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösterici ve destek olan değerli danıŐman hocam sayın Prof. Dr. Güzin DEMİRKAN TÜREL'e, ilgisini ve önerilerini göstermekten kaçınmadığı ve bu süreçte yanımda olduğu için sonsuz teşekkür ve sayĐılarımı sunarım.

24 AĞustos 2022

Büşra DALGIÇ

ÖZET

Büşra DALGIÇ

Konser Salonlarının Mimari Tasarım İlkelerinin Ele Alınması: Atatürk Kültür Merkezi

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konser Salonu Örneği

Yüksek Lisans

Konya, 2022

Mekanlar kullanıcıları ile zamansal çerçeve içinde şekillenen, o ortamın sosyo-kültürel etkilerini de gözler önüne seren oluşumlardır. Her mekânın o mekân kullanıcılarına özel mimari tasarım ilkelerine göre tasarlanması gerekmektedir. Konser salonları ise çeşitli etkinliklere ev sahipliği yapan, ülkeler adına önemli simgesel yapılar haline gelebilen ve o toplumun kültürel yansımalarını barındıran mekanlardır. Bu bağlamda mimari tasarım ilkelerinin ele alınması planlanan örneklem konser salonları 200 yıla yaklaşan tarihi içerisinde kesintisiz bir şekilde varlığını sürdüren, tarihin köklü orkestralarından olan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'na ait Tarihi Salon ve Atatürk Kültür Merkezi CSO Yeni Salon üzerinden belirlenmiştir. Çalışma amacı doğrultusunda konser salonları üzerinden literatür taraması ve gözlemler doğrultusunda belirlenen mimari tasarım ilkeleri ile seçilen konser salonu üzerinden açıklamalar ve tespitlerde bulunulmuştur.

Tez kapsamı Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası tarafından 1962 yılından beri kullanılan Tarihi Salon ve 1992 yılında açılan yarışma projesi ile seçilen Atatürk Kültür Merkezi Konser salonu üzerinden sınırlandırılmıştır. Bu bağlamda hem orkestranın kuruluşu, önemi ve tarihçesine değinilmiş hem de Cumhuriyet tarihinin önemli oluşumlarından olmasına dikkat çekilmiştir. Ziyaret edilen konser salonlarından elde edilen gözlemlere dayalı belirlenen mimari tasarım ilkeleri, seçilen AKM CSO Konser Salonu örneği üzerinden incelenerek tespitlerde bulunulmuştur.

Çalışmanın yöntemi doğrultusunda öncelikli olarak literatür taraması yapılmıştır. Toplanan veriler doğrultusunda konser salonları hakkında tespitlerde bulunulmuş mimari tasarım ilkeleri doğrultusunda başlıklar belirlenmiştir. Çalışmada orkestra olarak ele alınan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası da ele alınarak orkestranın tarihçesine değinilmiştir. Orkestra'nın kullandığı Tarihi salon 'un geçmişi ve geçirdiği düzenlemeler ele alınmıştır. Bundan sonra ise bir ihtiyaçtan doğan AKM CSO konser salonu ele alınarak belirlenen mimari tasarım ilkeleri üzerinden açıklanmıştır. Sonuç kısmında ise konu belirlenen tasarım ilkeleri ile çalışma amacı doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Konser Salonu, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, Salon tasarımı, Mimari Tasarım, Tasarım ilkeleri.

ABSTRACT

Büşra DALGIÇ

Discussing Principles of Architectural Design of Concert Halls: Example of Presidential
Symphony Orchestra Atatürk Culture Center Concert Hall

Master's Thesis

Konya, 2022

Spaces are formations that are shaped within a temporal framework with their users and reveal the socio-cultural effects of that environment. Each space should be designed according to the architectural design principles specific to the users of that space. Concert halls, on the other hand, are venues that host various events, become important symbolic structures for countries, and contain cultural reflections of that society. In this context, the sample concert halls, which are planned to deal with the architectural design principles, have continued their existence uninterruptedly throughout the process approaching 200 years. This situation has been determined through the Historical Hall of the Presidential Symphony Orchestra, one of the rooted orchestras of history, and the Presidential Symphony Orchestra New Hall of Atatürk Cultural Center. In line with the purpose of the study, explanations and determinations were made on the concert halls selected with the architectural design principles determined in the direction of the literature review and observations on the concert halls.

The scope of the thesis is limited to the Historical Hall, which has been used by the Presidential Symphony Orchestra since 1962, and the Atatürk Cultural Center Concert Hall, which was selected in 1992 by the competition project. In this context, the history, importance, and establishment of the orchestra are mentioned and draw attention to the fact that it is one of the important formations in the history of the Republic. The architectural design principles determined based on observations obtained from the visited concert halls were examined on the selected Presidential Symphony Orchestra Atatürk Cultural Center Concert Hall example.

With priority, a literature review is conducted in line with the method of the study. In line with the collected data, determinations were made about the concert halls and titles were determined in line with the architectural design principles. In the study, the history of the orchestra was referred, on the other hand, the Presidential Symphony Orchestra was also discussed. Besides, the history and arrangements of the Historical Hall used by the Orchestra are discussed. After that, the Presidential Symphony Orchestra Atatürk Cultural Center Concert Hall, which was from necessity, was discussed and explained through the determined architectural design principles. In the conclusion part, the subject has been evaluated in the direction of purpose of the study with the determined design principles.

Keywords

Concert Hall, Presidential Symphony Orchestra, Hall Design, Architectural Design, Design Principles.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
ETİK BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ	x
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xi
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiv
1. GİRİŞ	1
2. KONSER SALONLARI MİMARİ TASARIM İLKELERİ.....	4
2.1. Plan Tipi / Salon Formu	5
2.2. Sahne Boyutları	9
2.3. Hacim ve Akustik İlişkisi	11
2.4. Aydınlatma	14
2.5. Havalandırma	16
2.6. İç Mimari Malzeme Seçimi.....	17
2.7. Fuaye Birimi.....	18
2.8. Kulis Birimleri ve Sanatçı Çalışma Odaları	19
2.9. Acil Çıkış Tedbirleri.....	21
2.10. Teknik Birimler	21
2.11. Ulaşım	22
2.12. Peyzaj Düzenlemesi ve Otopark.....	22
3. TÜRKİYE’DE SANATA BAKIŞ AÇISI VE CUMHURBAŞKANLIĞI SENFONİ ORKESTRASI	23
3.1. Muzika-i Hümayun Filarmoni Orkestrası’nın Doğuşu	24
3.2. 1909 Yılı Saffet Atabinen Dönemi ve Sonrası.....	25
3.3. Saltanatın Kaldırılması ve Orkestranın İsim Değişiklikleri	26
4. TARİHİ CUMHURBAŞKANLIĞI SENFONİ ORKESTRASI KONSER SALONU	27
5. ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ CUMHURBAŞKANLIĞI SENFONİ ORKESTRASI KONSER SALONU.....	37

6. SONUÇ	60
KAYNAKLAR	62
ÖZGEÇMİŞ	66

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. 1960-2010 yılları arası inşa edilen 1000 dinleyici ve üzeri konser salonu plan tipolojileri.....	5
Tablo 2. Konser salonlarındaki mimari tasarım ilkeleri doğrultusunda hazırlanmış temel gereklilikler karşılaştırma matrisi	58

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Dikdörtgen, üzüm bağı, yelpaze ve arena plan tipolojileri	6
Şekil 2. Başlıca tipleri (dikdörtgen, at nalı, fan (yelpaze), arena plan tipi (taralı alan sahne)).....	6
Şekil 3. Mimar Dolf van Gendt tarafından Amsterdam Concertgebouw'un ilk yarışma tasarımı, Ekim 1882. Sol: plan, Sağ: boyuna kesit	7
Şekil 4. At nalı plan tipli salon örneği olarak La Scala Milano (Yapım yılı 1778)	8
Şekil 5. Boston Symphony Hall	9
Şekil 6. Leipzig Gewandhaus Hall.....	10
Şekil 7. Frankfurt Alte Oper	10
Şekil 8. Balkonlu salonlarda sesin iletimi	11
Şekil 9. Kaynaktan çıkan sesin tavan yansıtıcıları ile yansımaları sağlayan tavan geometrisi örneği.....	12
Şekil 10. Açık tasarımlardan kapalı tasarımlara geçiş	13
Şekil 11. Salon şekline bağlı sesin yan yüzeylerden hareketi.....	13
Şekil 12. CSO yeni salon tavanda oluşturulan aydınlatmalar	14
Şekil 13. Tarihi CSO Konser Salonu tavanda bulunan avize.....	15
Şekil 14. CSO Yeni Salon basamak aydınlatmaları.....	15
Şekil 15. Tarihi salon zeminden havalandırma (Solda), CSO Yeni Salon teknik birimlerden görülen havalandırma sistemi (Sağda)	16
Şekil 16. Tarihi Salon seyirci koltukları ve yer döşemesi malzeme seçimi.....	17
Şekil 17. CSO Yeni Konser Salonu fuaye ile ilişkili vestiyer birimi.....	18
Şekil 18. CSO Yeni Konser Salonu etkinlik öncesi fuayeden bir görüntü	19
Şekil 19. CSO Yeni Konser Salonu kulis birimleri; makyaj bölümü (solda), giysi dolapları (sağda).....	20
Şekil 20. CSO Yeni Salon çalışma odası duvar akustik panelleri. Giriş (solda), sanatçı aynası (ortada), sanatçı sandalyesi (sağda)	20
Şekil 21. Muzika-i Hümayun 1826 yılı çekilen bir kare.....	25
Şekil 22. CSO sanatçıları (2021).....	26
Şekil 23. 1962 yılı Tarihi CSO Konser Salonu'ndan bir kare	27
Şekil 24. Tarihi CSO Konser Salonu 2019 yılı	27
Şekil 25. Tarihi CSO Salonu geçirdiği son restorasyondan sonra günümüz	28
Şekil 26. Tarihi CSO Konser Salonunun sandalyeli ilk hali.....	29
Şekil 27. Tarihi CSO Konser Salonunun koltuklar yerleştirildikten sonraki hali.....	29

Şekil 28. Tarihi CSO Konser Salonunun 1961–2007 yılları döneminde kullanılan 80 cm koltuk arası mesafeli oturma düzeni	30
Şekil 29. Tarihi CSO Konser Salonu 2007 yılı öncesi asma tavan düzenlemesi (üstte-kişi başı hava hacmi 4,5 m ² /kişi) ve restorasyondan sonraki hali (altta- kişi başı hava hacmi 7,5m ² /kişi)	30
Şekil 30. 2007 Yılı restorasyonu ile merdiven boşluğunda düzenlenen asansör	31
Şekil 31. 2007 yılında gerçekleşen restorasyon sonrası eklenen arka fuayeden görüntüler	31
Şekil 32. Tarihi CSO Konser Salonu zemin kat planı.....	32
Şekil 33. Fuaye birimi	33
Şekil 34. Sahneden salona bakış	33
Şekil 35. Seyirci birimlerinden sahneye bakış	34
Şekil 36. Tarihi CSO Konser Salonu galeri kat planı	34
Şekil 37. Solist odası	35
Şekil 38. Sanatçı çalışma odaları	35
Şekil 39. Tarihi CSO Konser Salonu bodrum katı.....	36
Şekil 40. Vaziyet planı olarak salonların birbirine olan konumları	36
Şekil 41. CSO yerleşke vaziyet planı	37
Şekil 42. Ankara Kalesi, Gençlik Parkı ve CSO yerleşkesi ilişkisi	38
Şekil 43. CSO yerleşke genel görünüm	39
Şekil 44. CSO yerleşke kesiti.....	39
Şekil 45. AKM CSO Konser Salonu seyirci koltukları	40
Şekil 46. AKM CSO Konser Salonu arena sahne modeli.....	40
Şekil 47. Berlin Filarmoni Orkestrası Konser Salonu üzüm bağı oturma düzeni.....	41
Şekil 48. CSO Ada yerleşke planı.....	42
Şekil 49. Ana Giriş kısmından büyük salon ve mavi salon panoramik görüntüsü	42
Şekil 50. CSO müze giriş kısmı	43
Şekil 51. CSO 1826 müzesi notalı yol	43
Şekil 52. AKM CSO Konser Salonu zemin katı planı.....	44
Şekil 53. CSO ana salon.....	45
Şekil 54. CSO mavi salon	45
Şekil 55. Akustik yalıtımlı çift kapılar (Salonlara giriş kapıları).....	46
Şekil 56. Vestiyer birimi	46
Şekil 57. Ana girişte bulunan mağaza bölümü	47
Şekil 58. Yarı açık bir kütleye sahip mağaza görüntüsü.....	47

Şekil 59. AKM CSO Konser Salonu 1. kat planı.....	48
Şekil 60. Kafeterya giriş kısmı.....	49
Şekil 61. Kafeterya panoramik iç mimari görüntüsü	49
Şekil 62. Kafeterya karşısında kalan büyük Salon A ve B giriş kapıları	49
Şekil 63. AKM CSO Konser Salonu -1 kat planı	50
Şekil 64. CSO zemin kattan mavi salon kütleli görünümü.....	51
Şekil 65. Mavi salon giriş kapısı	51
Şekil 66. AKM CSO Konser Salonu -2 kat planı	52
Şekil 67. İç avlu kısmında kalan yönetim ve teknik birimlerin cepheye yerleştirildiği kısım.....	53
Şekil 68. -2. Katta bulunan solist kulisi	53
Şekil 69. Orkestra sanatçıları kulisi ve hazırlanma birimleri	54
Şekil 70. Sanatçı kulisi ile ilişkili dinlenme alanları.....	54
Şekil 71. CSO Evi kısmı	55
Şekil 72. CSO Evi katta hol görüntüsü	55
Şekil 73. Sanatçı çalışma odası	56
Şekil 74. Enstrüman tamir atölyesi	57

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltma	Açıklama
AKM	Atatürk Kültür Merkezi
CSO	Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi

1. GİRİŞ

Mekanlar insanlar ile zamansal çerçeve içinde şekillenen, o ortamın sosyo-kültürel etkilerini de gözler önüne seren ortamlardır. Dolayısıyla bir mekânı mekan yapan insan ile bağdaşması, örtüşmesi ve onunla bir bağlam oluşturabilmesidir. Kullanıcıların kendilerini buldukları ortama kendilerini ait hissedememeleri, o ortamlarda uzun süreli kalma/kullanıma bağlı olarak aynı zamanda kullanıcıların isteklerini/verimliliklerini düşürmekle beraber, ruhsal anlamda da sıkıntılar yaşamalarına neden olabilir. Bu doğrultuda tasarlanacak her mekân /yerin o mekânı /yeri kullanacak kullanıcıların ihtiyaçlarına ve isteklerine cevap verecek şekilde tasarlamak/dönüştürmek önemli bir gerekliliktir.

Mekanlar sadece hareketler veya fiziksel varlıkla değil, bütüm duyularla algılanan kavramsal bir olgudur. Mekan kendi uhdesinde bulunan tüm elemanların estetik ve duyusal açıdan karakteristiğini açığa vurur (Kuban, 2002). Mekan, kullanıcı gerekliliklerinin doğru bir şekilde yerine getirilmesi gerekmektedir. Tasarlanacak mekan ne olursa olsun mekan en verimli şekilde oluşturulmalıdır.

O mekana ait kullanıcıların ihtiyaç duyduğu faktörler insanların duygusal, algısal ve antropometrik boyutlarına bağlıdır (Özkan, 1998). İnsanların içinde bulunacakları ortamlar için gerekli eylem ve eylemleri açısından en uygun şartlar, kullanıcıların fiziksel açıdan ve psikososyal açıdan gereksinimlerini bize vermektedir (Sütüoğlu, 2007).

Konser salonları farklı çeşit ve türlerde müziklerin icre edildiği ve bu müziğin o salon kullanıcılarına yani dinleyicisine, taşıdığı özelliği kaybetmeden minimum kayıp ve doğru bir şekilde verebilmek için tasarlanan mekanlardır. Konser salonları tasarımında mimari tasarım ilkesi olarak ele alınabilecek bir çok kriter olduğu gibi bunlardan bazıları, salon plan tipi, kullanılan malzemeler, duvar ve tavan elemanları, salon kapasitesi gibi sıralanabilir (Beranek, 2005).

Bu bağlamda çalışmanın amacı, literatür çalışması ve ziyaret edilen konser salonları üzerinden elde edilen gözlemlere göre belirlenen mimari tasarım ilkelerine göre, seçilen konser salonu üzerinden tespitler ve açıklamalarda bulunmaktır. Türkiye’de çoğunlukla konser salonları, genel amacı konser salonu olarak tasarlanmamış binalardan oluşmaktadır. Çoğunlukla ya başka bir işlev için tasarlanıp daha sonra konser salonu

olmuş ya da konser salonu olarak tasarlansa bile kullanıcılarının ihtiyaçlarına karşılık verememektedirler. Seçilen salonu kullanan orkestranın tarihçesine bakıldığında bu bağlamda kullanım amacına uygun mimari tasarıma da dikkat çekilmiştir.

Konser Salonları çeşitli etkinliklerin yapılması için tasarlanan mekanlardan biridir. Yine bu mekanlarda da kullanıcının kendisini oraya ait hissedebilmesi, rahat olması önemlidir. Yapılacak salon tasarımlarında, orada yapılacak etkinliğin kullanıcılara en iyi ve verimli şekilde aktarılması yine mimarların, iç mimarların ve teknik kısımlar için tasarımcıların başlıca görevlerinden birisidir (Say, 2001).

Tez kapsamında, nitel olarak araştırmalar yapılmış ve ziyaret edilen konser salonlarından elde edilen gözlemlere dayalı belirlenen mimari tasarım ilkeleri, seçilen AKM CSO Konser Salonu örneği üzerinden incelenerek tespitlerde bulunulmuştur. Çalışma kapsamı Tarihi Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konser salonu ve Atatürk Kültür Merkezi CSO Konser Salonu üzerinden sınırlı tutulmuş, bu iki salon üzerinden mimari tasarım ilkeleri incelenmiş ve değerlendirmeler yapılmıştır. Bu çalışma seçilen örnekler üzerinden değerlendirilip bu ve benzeri yapıların mimari tasarım ilkelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışma alanının Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası konser salonu seçilmesindeki amaç hem dünyada kuruluşu itibariyle varlığını kesintisiz bir şekilde sürdüren köklü ve en eski orkestralardan biri olması hem de AKM CSO Konser Salonunun Türkiye’de sayılı örnek olarak görülen ve asıl amacı konser salonu olarak tasarlanan nitelik taşıyan bir bina olması sebebiyle, bu kapsamda daha sonraki çalışma ve projelere de ışık tutabilmesi amacıyla seçilmiştir. AKM CSO Konser Salonu Türkiye’de özel olarak senfonik konser salonu olmak amacıyla inşa edilmiş ilk binasıdır.

Çalışmanın yöntemi doğrultusunda öncelikli olarak literatür çalışması yapılmıştır. Toplanan veriler doğrultusunda konser salonları ve yapılabilecek etkinlikler hakkında tespitlerde bulunulmuş, tarama ve gözlem yöntemiyle elde edilen mimari tasarım ilkeleri doğrultusunda başlıklar belirlenmiştir. Çalışmada orkestra olarak ele alınan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası da ele alınarak orkestranın tarihçesine değinilmiştir. Orkestra’nın Yeni Salon öncesi kullandığı Tarihi salon ‘un geçmişi ve geçirdiği dönüşümler ele alınarak, bundan sonra ise bir ihtiyaçtan doğan AKM CSO konser salonu oluşum sürecinden bahsedilmiştir. Sonuç kısmında ise konu belirlenen

tasarım ilkeleri doğrultusunda ele alınmış ve çalışma amacı doğrultusunda değerlendirilmiştir.Daha sonra CSO tarihçesi incelenip Tarihi Salon tarihçesi ele alınmıştır. Tarihi Salon'un yetersiz gelmesi sebebiyle yarışma projesi ile seçilen AKM CSO konser salonu ele alınmıştır. Bu doğrultuda seçilen salon kendi oluşum sürecine göre mimari tasarım ilkeleri üzerinden değerlendirilmiştir. Sonuç kısmında da seçilen konser salonu üzerinden mimari tasarım ilkeleri doğrultusunda yapılan tespitler ve açıklamalarla konu ele alınmış ve çalışma değerlendirilmiştir.

2. KONSER SALONLARI MİMARİ TASARIM İLKELERİ

Konser salonları seyirci ve sanatçılar ile birlikte ortak bir alanda yer alan müzik için tasarlanan organizasyonlardır. Bu gibi dinleme odaklı hacimler için tasarımdaki öncelikleri ele alacak olursak, bu gibi mekan tasarımları yapılırken daha çok işlevsellik veya estetik kaygısından ziyade işitsel ihtiyaç kaygıları önce gelmektedir. Her salonun özelliğine bağlı olarak da tabii ki farklı işlev farklı akustik gereksinim gerektirmektedir. Öncelikli olarak salonun kullanım amacı (konser, opera vb.), salon şekli, sonrasında hacim ve ardından kullanıcı kapasitesi bu tasarımın yapılabilmesi için gereksinimleri şekillendirir. Konser salonları tasarımında bahse konu amaçlar dikkate alındıktan sonra bir diğer unsur mümkün olduğu kadar fazla kullanıcıyı en uygun görme ve işitme şartlarını sağlayacak şekilde yerleştirmeye çalışmak olmuştur.

Konser salonları için gerek duyulan kullanım amaçları çeşitlilik içerir. Salonlar için tek bir kullanım amacına hizmet edilmesi bekleneceği gibi , salonda gerçekleşecek farklı eylemlerin tek bir mekanda gerçekleşmesi için de bu salonun esnek olarak kullanılabilir olması da istenebilir (Budak, 1994).

Konser Salonlarında konserler, resitaller, opera, bale ve müzikaller gibi etkinlikler yapılabilir. Konserler, kapasite olarak ortalama 90 sanatçı ile oluşan senfoni orkestralarından, genel olarak 10-12 bandında değişen bazı durumlarda da 40 kişi ile 50 kişi arasında değişen pop, caz gibi oda konserlerine kadar çeşitlenebilir. Resitaller, en küçük ölçek bazında değerlendirilen müzik gösterileridir. Sanatçılar solo olarak performans sergilerler. Sayı olarak nadiren 4 veya 5 kişilik performans olabilmektedir. Opera, Bale ve Müzikaller, bu gösteriler genellikle şarkıcılar, dansçılar ya da koroyu kapsamaktadır. Konuşma ağırlıklı olmakla beraber gösteriye göre şarkı/ müzikal içerir. Sahne düzenleri etkinlik kapsamında daha çok dikkat çekmektedir (Vural, 2019).

Yaygın plan tipi olarak genellikle konser salonları dikdörtgen planlı olmakla beraber çok derin özellikte olmayacak şekilde balkonludur. Salonların öncelikli olarak plan tipi açısından dikdörtgen formda tasarlanmalarının sebebi seyircinin sahneye olan uzaklığı konusunda en aza indirgenmeye çalışılması, kapasiteyi olabildiğince kullanmak ve ideal salon hacminin oluşmasını sağlamaktır (Haan ve Fricke, 1992). Konser salonları kişi sayısı 1700-2600 arasında değişmektedir. Değerlendirme açısından ortalama olarak 1850 kişi sayısı en iyi salonlar içinde yer alır. Kişi sayısı 2600'ü aşarsa akustik açıdan sorunlar

yaşanmaya başlayabilir. İdeal kapasite tercihi 1750-2200 kişi arasındadır (Geyyas, 2019). Konser salonları tasarımında başarı elbette sadece bu sayılan unsurlarla sınırlı kalmamakla birlikte bunlar kullanılan malzemelere, salon tasarımına, duvar ve tavan yüzeylerindeki hareketlenmeler ve akustik gibi unsurlarla de şekillenir (Beranek, 2005).

Literatür taraması doğrultusunda Beranek'in de kitabında bahsettiği kriterler de dikkate alınarak mimari tasarım ilkeleri birkaç başlık ile belirlenmiştir (Beranek, 2005). İlkeler belirlenirken tüm bu veriler ışığında ziyaret edilen konser salonlarında yapılan gözlemlerle birlikte mimari tasarım ilkeleri olarak salon formu, sahne boyutları, salon hacmi ve salon akustiği, aydınlatma, havalandırma, iç mimari malzeme seçimi, fuaye birimi, kulis birimleri ve performansçı çalışma odaları, acil çıkış tedbirleri, teknik birimler, ulaşım, peyzaj düzenlemesi ve otopark olarak ele alınmıştır.

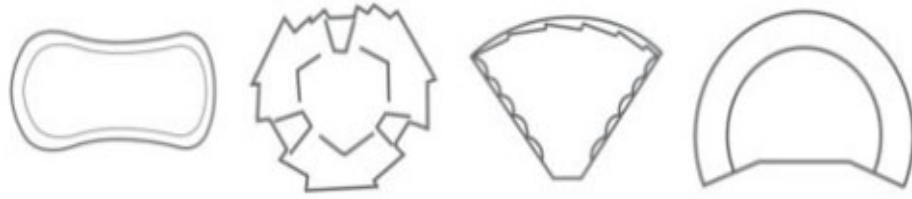
2.1. Plan Tipi / Salon Formu

Konser salonları plan tiplerini düşündüğümüzde, farklı plan tiplerinin kendi içlerinde olumlu ve olumsuz yönlerinin var olduğunu görürüz. Konser salonunu hizmet edeceği amaca göre değerlendirip plan tipini de ona göre seçmek doğru olacaktır. Ancak farklı bu plan tipleri arasında keskin bir fark olduğunu söylemek mümkün olmamakla beraber birbirini içinde değerlendirmek üzere ele alınabilir. Literatür taraması sonucunda en yaygın kullanım sağlanan plan tiplerinin dikdörtgen, uzun bağı, yelpaze ve arena plan tipi olduğunu görmekteyiz (Talaske, 1982). Jürgen Meyer 2011 yılında yayınlanan bildirisine göre (Meyer, 2011) 1960-2010 yılları arasında inşa edilen 1000 dinleyici ve üzeri kapasitede olan konser salonlarını incelemiştir. Onar yıllık periyotlarla belirlediği plan tipolojilerinin dağılımı Tablo 1'de görülmektedir (Uzun ve Yüksel Can, 2017). Bahse konu plan tipolojilerine ait plan çizimleri de Şekil 1'deki gibidir (Wulfrank, 2019).

Tablo 1. 1960-2010 yılları arası inşa edilen 1000 dinleyici ve üzeri konser salonu plan tipolojileri

Yıl	Dikdörtgen	Üzüm bağı	Yelpaze	Arena
1960-1969	%19	%31	%25	%6
1970-1979	%26	%10	%41	%14
1980-1989	%46	%3	%16	%24
1990-1999	%70		%8	%13
2000-2009	%58		%8	%27

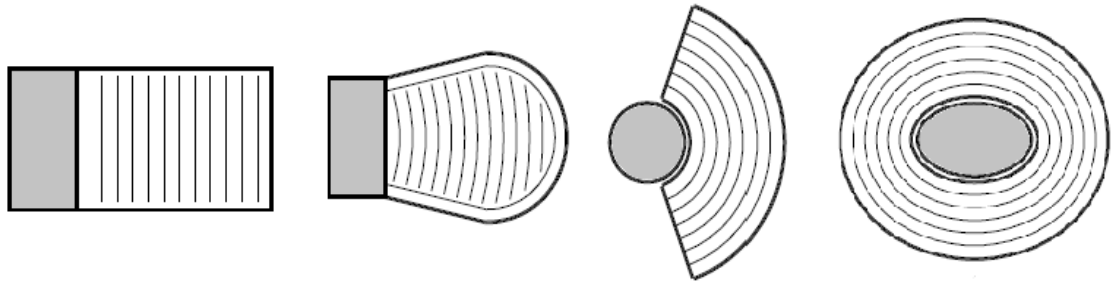
Kaynak: (Uzun ve Yüksel Can, 2017)

Şekil 1. Dikdörtgen, üzüm bağı, yelpaze ve arena plan tipolojileri

Kaynak: (Wulfrank, 2019)

Salonların plan şeması seçiminde salonun işlevi önem taşımaktadır. Plan şemaları kurgulanırken salonlarda en boy arasındaki boyutsal oran akustik açıdan büyük önem teşkil etmektedir. Diğer plan şemalarında da oranlara dikkat edilmelidir. Bu oranların bozulması salondaki akustiği etkileyeceği gibi seyircilerin sahneye olan uzaklığı ve sahneyi rahat görüp görememeleri konusunda sıkıntılara sebep olabilmektedir. Bu orantılar doğru kullanıldığında her plan tasarımı kendi içinde doğru işleyerek amacına hizmet edebilir. Konser salonları için salon formalarını inceleyen Barron'a göre başlıca plan tipleri Şekil 2'deki gibi; dikdörtgen plan tipi, at nalı plan tipi, fan plan tipi ve arena plan tipi olarak gösterilmektedir (Barron, 2009).

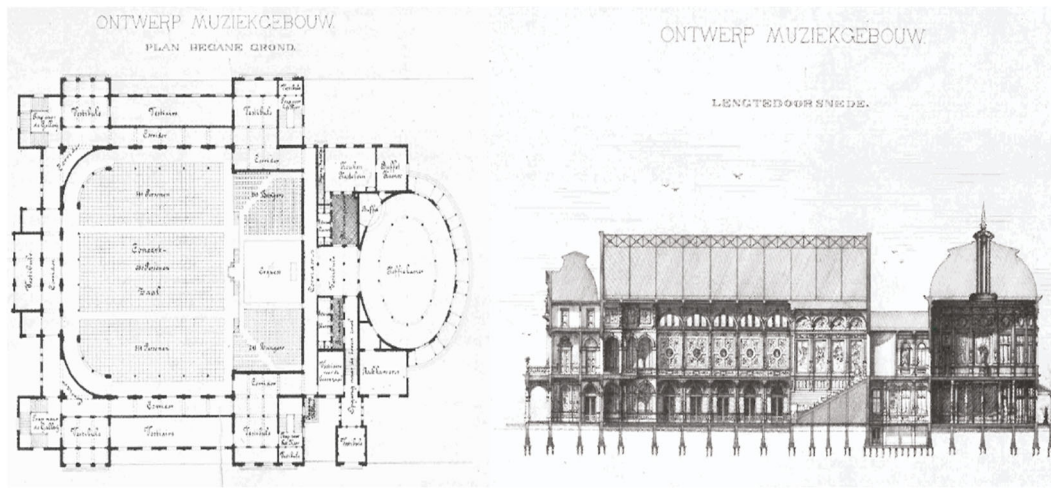

Şekil 2. Başlıca tipleri (dikdörtgen, at nalı, fan (yelpaze), arena plan tipi (taralı alan sahne))

Kaynak: (Barron, 2009)

Dikdörtgen planlı salonlarda bir orkestra etrafını çerçeveleyecek şekilde bir kabuk bulunur ancak merkez planlı salonlarda sahne salonun merkezinde kalır, orkestra kabuğu olmaz. Bazı şekillerdeyse ile bu plan tipinde üç tarafında alçak duvarlar ile sahne üstü yansıtıcılar olabilir (Long, 2014). Bu plan tipli salonlarda salon en boy oranı farkı fazla olduğu için duvarlardan seyirciye doğru iletilen ses yansımalarının erken ulaşması avantajlıdır (Beranek, 1996). Bu plan tipli salonlarda plan tipi doğrusal olduğu için yapım

kolaylığı sağlanmaktadır. Bu salonlarda sayısı artırılması istendiğinde salon en ve boy ölçüleri artacağından dolayı ilk sesin yansıma enerjisinin azalmasına yol açacağından dolayı arzu edilen akustik parametrelerin salonun arka kısımlarında elde edilmemesine neden olur (Kwon ve Siebein, 2007). Bu şekilde en boy oranı büyük salonlarda performansın sergilendiği sahne kısmında ideal akustik yansıtıcılar ve yüzeyler olmadan sadece plan tasarımı ile ses iletimi için optimum sonucu elde edilmesi sağlanamaz (Cavanaugh, Tocci, Wilkes ve Robinson, 2010). Dikdörtgen plan tipli bir salon olarak en başarılı yapılardan biri olan Şekil 3'deki Amsterdam Concertgebouw örnek gösterilmektedir (Clements ve Vercammen, 2019).

Şekil 3. Mimar Dolf van Gendt tarafından Amsterdam Concertgebouw'un ilk yarışma tasarımı, Ekim 1882. Sol: plan, Sağ: boyuna kesit

Kaynak: (Clements ve Vercammen, 2019)

At nalı plan tipli salonlarda, açılı şekilde olan yan duvarlar ve daire şeklinde oluşan arka duvardan oluşması sebebiyle odaklanmayı sağlayacağından dolayı müzikten çok genel ağırlıklı olarak opera binaları için tercih edilmektedir (Budak, 1994). Açılı yan duvarları ve daire şeklinde iç bükey bir arka duvar bulunur. Ancak bu plan tipinde mevcut olan ve açılarak giden duvarların sonucunda performans alanından yansımalar zayıflamakta ve arka kısımda bulunan iç bükey duvar sebebiyle meydana gelecek bu yansımaların odaklanmaları salon için akustik anlamda sıkıntılar yaşatacaktır. Dolayısı ile bu iç bükey arka duvarın yutucu nitelikte olması bu tür sorunların önüne geçmek adına faydalı olacaktır (Barron, 2009). Bu plan tipi için Şekil 4'deki La Scala Milano örnek gösterilebilir (Comerford, 2020).

Şekil 4. At nalı plan tipli salon örneği olarak La Scala Milano (Yapım yılı 1778)

Kaynak: (Comerford, 2020)

Fan (yelpaze) plan tipli salonlarda, genellikle seyirci sayısının fazla olduğu salonlarda tercih edilir. Salon formu ile akustiğin desteklenmesi amaçlanır. Salon kapasitesi arttıkça tercih edilen bir plan tipidir. Daha fazla sayıda dinleyicinin sahneye yakın ve belirli bir mesafede konumlandırılmasına olanak sağlar. Salon arka duvarının da iç bükey olması odaklanmaya sebebiyet verebilmektedir. Bu sorunun oluşmaması için gerekli akustik paneller kullanılabilir (Vural, 2019).

Arena plan tipli salonlarda sahne birimi salonun kalbinde yer alır. Sahnenin salon ortasında bulunması sahne duvarı kavramını ortadan kaldırır. Uygun akustik koşulların sağlanması için doğru tavan ve zemin malzemeleri seçimi önemlidir.

Dinleyicileri farklı kademelerle gruplandırarak sıralar halinde yükselen bu oturma düzeni ile sağlayan bir diğer plan tipi üzüm bağı plan tipidir (Beranek, 2016). Üzüm bağı plan tipi tasarım sürecinde mimara görsel anlamda tasarımsal bir özgürlük verse de akustik optimal konfor unsuru standart formlu salonlara göre bu tasarımlarda daha çok parametreye dikkat etmeyi gerektirecektir (Long, 2014). Arena plan tipinden dinleyicileri sıralar halinde yükselen bu oturma düzeni özelliğiyle farklılaşır. Dünyadaki ilk örneği Berlin Filarmoni Orkestrası'dır.

İdeal olarak plan seçimi ve tasarımdaki asıl amaç mümkün olduğunca ses kaynağından çıkacak seslerin seyircilerin tümüne homojen olarak ulaşmasını sağlayacak bir tasarım yapmaktır. Çünkü ses kaynaktan uzaklaştıkça azalır, dolayısıyla salon ölçülerinin de en

ve boyu oranla belirli olan ölçüleri geçmemesi gerekir. Dinleyici ile sahne arasında da görsel bir bağlantı olmalıdır. Bu bağlantı en az 100 kişilik salonlarda uygulanmaya başlanır. Dinleyici sayısı arttıkça kademeli oturma düzeni ile dinleyicilerin sahneye göre konumlandırılmaları ayarlanmalıdır (Eröz, 2012).

2.2. Sahne Boyutları

Konser salonları için sahne tasarımı da hayli önem teşkil etmektedir. Hizmet ettiği amaca uygun boyut ve şekle sahip olması gerekmektedir. Seyirci ile performansçıları ayırmak amacıyla yapılacak ilk hareket bir platform ile iki ögeyi birbirinden ayırmaktır. Ancak bu platform ilk sırada oturan seyircinin de görebileceği seviyede yükseltilmelidir. Sahnede performans sergileyecek müzisyen ve sanatçılar için akustik koşulların uygun hale getirilmesi gerektiği gibi dinleyici tarafından da algılanan sesi de bu tasarım parametresini etkileyeceğinden tasarım ve boyut kararlarının önemle incelenmesi gerekir.

Şekil 5. Boston Symphony Hall

Kaynak: (Eichler, 2020)

Sahne tasarımı yapılırken büyük bir sahne düşünülürse bu artan alan fakat azalan müzisyen veya performansçı ilişkisi demektir. Bu doğrultuda uzaklık 8 metreyi aşarsa dolaysız ve geciken sesler artar, orkestral ve performans anlamında etkinlik azalır. Daha yakın bir yerleşim düzeni sağlandığında enstrümantal anlamda düşünürsek güçlü ses olarak adlandırılan enstrümanlar birbirine yaklaştırılırsa mevcut ses düzeyinde bu sefer bir artış yaşanması kaçınılmazdır. Bu da maskeleye dediğimiz performansta istenmeyen bu olayı tetikleyebilir. Bu durum sahnede platformlarla çözülebilmektedir (Barron, 2009).

Şekil 6. Leipzig Gewandhaus Hall

Kaynak: (Gerber, 2014)

Müzisyen ve sanatçılar sahnede birbirlerini iyi duymalı ve salon tepkisini algılamalıdır. Dolayısı ile orkestrayı çevreleyen sahne kabuğu da bahse konu etmenlere dikkat etmek için önem teşkil eder. Müzisyenler arası mesafe ne kadar artar ve sahne ne kadar büyürse bu durum akustik iletişimi zorlaştıracaktır (Gade, 1989).

Şekil 7. Frankfurt Alte Oper

Kaynak: (Miguletz, 2021)

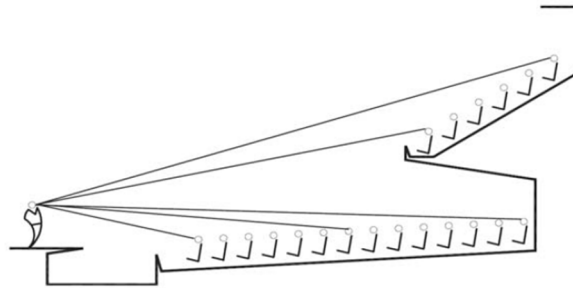
21. yüzyıl salonlarına bakılırsa seyirci sayısı arttıkça sahne konforunu arttırmak amacıyla sahne boyutları da büyümektedir. Ancak salon sahnesi fazla geniş olduğunda seyirci kendine yakın olan enstrüman sesini diğerlerine göre önce işitecektir. Aynı şekilde sahne

derinliği çok artarsa arka sıradaki enstrümanlara ait sesler seyirciye geç ulaşmaya başlar. Bu doğrultuda optimum boyutlarda bir sahne tasarlanması gerekir (Bayazit, 2001). Seyircilerin performans alanı olan sahneye uzaklığının da bir sınırı olmalıdır. Konser olarak düşünöldüğünde bu uzaklık maksimum bir değeri olarak 40 metreyi aşmamalıdır. Bu mesafe hem görsel olarak seyirciden bağlantıyı koparmamak için hem de akustik anlamında kayıplar yaşanmaması içindir (Barron, 2009).

Sahne hacmi ve boyutları performans sanatçılarının da hâkim olacağı ölçüde boyutlara sahip olmalı, en boy oranı korunmalıdır. Eğer doğru hacimde sahneler tasarlanmazsa bu performansın kaliteli olmasını engelleyecek aynı zamanda seyirciye de yansıyacaktır. Sahnede uygun ses yansıtıcılarının bulunmaması ve tavanın da olması gerekenden yüksek olması yine olumsuz sonuçlar doğuracaktır (Cavanaugh ve diğeri, 2010).

2.3. Hacim ve Akustik İlişkisi

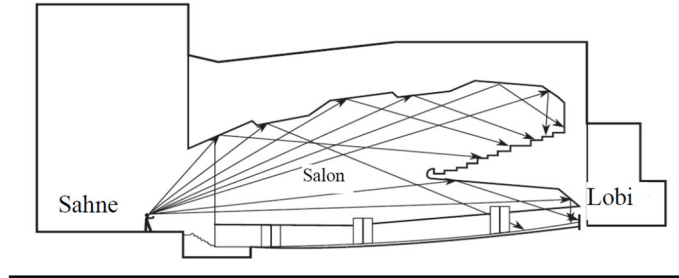
Akustik konser salonları için en önemli başlıklardan birisidir. Her mekânda olduğu gibi konser salonlarında da mekânda ses kaynağı, ortam ve alıcılar vardır. Akustik de bu etmenlere bağılı olarak değışkenlik göstermektedir. Akustik parametreleri ayrı bir başlık olarak incelenip derinlemesine araştırılacak bir konu olsa da ana parametreler konusunda fikir sahibi olunmaktadır. Her konser salonunun boyutları, sahnesi, salon içinde kullanılacak malzeme seçimi (koltuk, yer vb.), tavan tasarımı duvar ses yutucu elemanlar vs. akustik kaliteyi etkiler. Her salon için bu parametreler değeriendirilip, akustik gereklilikler belirlenip doğru tasarım yapılmalıdır. Akustik konusu tabii ki açık-kapalı alanlarda balkonlu-balkonsuz salonlarda da değışiklik göstermektedir. Şekil 8'de göröldüğü gibi balkonlu salonlarda sesin balkonun altında kalan kişiye de sağlıklı bir şekilde ulaşması sağlanmalıdır (Muehleisen, 2007).

Şekil 8. Balkonlu salonlarda sesin iletimi

Kaynak: (Muehleisen, 2007)

Hacim ve akustik ilişkisi değerlendirilecek olunursa bu husus doğrultusunda dikkate alınacak iki ölçüt bulunmaktadır. Bunlarda birisi dinleyici sayısı diğeri ise salona ait çizgisel ölçülerdir. Çok fazla seyircinin sığdırılmaya çalışıldığı salonlarda sesin arka kısımlara doğru bir şekilde ve doğru bir akustikle ulaşması zorluklar doğuracağından kapasitenin düşürülmesi tercih edilmelidir (Barron, 2009). Yine bu konuyla alakalı salon kapasitesi ve hacmi küçüldüğünde, Aretz ve Orłowski' nin küçük salon olarak adlandırılan 500'den az kişi kapasiteli salonlarda özellikle akustik anlamda ses kaynağındaki ses gücü ve çınlama süresi arasındaki yakın ilişki bu anlamda dengenin sağlanması için dikkat edilmesi gereken bir konudur (Aretz ve Orłowski, 2009). Dolayısı ile salon hacmi salonun akustiği açısından salonda kullanılan malzemelerin seçimi ve çeşitli yansıtıcı ve yutucu elemanların dışında tasarım konusu ele alınırken özellikle düşünülmesi ve değerlendirilmesi gereken bir unsurdur. Sahneden salona yansıyan sesin iletim yönleri Şekil 9'da görülmektedir (Everest ve Shaw, 2001). Sahne tavanından da seyircilere yansıyacak sesler olacağı gibi balkon kısımların altında da seyircilere ses yansımaları olmaktadır. Doğru tasarım ve yansıtıcı akustik elemanlarla meydana gelebilecek olumsuz sonuçlar ortadan kaldırılabilir.

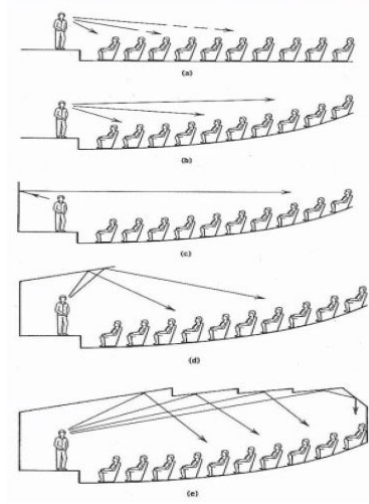

Şekil 9. Kaynaktan çıkan sesin tavan yansıtıcıları ile yansımasını sağlayan tavan geometrisi örneği

Kaynak: (Everest ve Shaw, 2001)

Özellikle kapalı mekânlarda salon tavanlarında bulunan geometrik ses yansıtıcıları ile konser salonlarında, seyircileri ses ile kuşatmak amacıyla yansıyacak ses enerjisi düşünülerek açık mekândan kapalı mekâna geçişi sağlanan oluşum Şekil 10'da görülmektedir (Cavanaugh ve diğerleri, 2010). Salon akustiği parametreleri incelenirken konser salonlarında yan yüzeylerden gelen ses yansımalarının ne denli önemli bir unsur olduğu fark edilince salon şeklinin önemi de fazlasıyla artmıştır. Aynı zamanda tavan ve yüzeylerden de sesin yansıma doğrultularını değişeceği bir gerçektir. Açık mekânda

yansımalar farklı olacağı gibi kapalı mekânda da farklı olacaktır. Yaygın olarak kullanılan dikdörtgen plan tipli salonlar özellikle dar ve dikdörtgen orantıda olduklarında fan plan tipli salonlara nazaran daha iyi bir akustik konfor sağlamaktadır (Beranek, 1996).

Şekil 10. Açık tasarımlardan kapalı tasarımlara geçiş

Kaynak: (Cavanaugh ve diğerleri, 2010)

Konser salonu tasarımında akustik konfor sağlanırken, öznel ve nesnel olarak adlandırılabilir parametreler olacaktır. Bunları değerlendirirken öznel olarak salondaki seyircinin salon hakkındaki edindiği izlenimi, diğer bir parametre olarak da salon tasarımını ifade edecek şekilde olan nesnel ve mimari anlamdaki konfor parametreleri kullanılır (Fricke, Nannariello ve Cabrera, 2006). Bu parametrelerin yanı sıra farklı plan tiplerinde sesin seyirciye yansıma şekli Şekil 11'deki gibi değişkenlik gösterir (Mehta, Johnson ve Rocafort, 1999).

Şekil 11. Salon şekline bağlı sesin yan yüzeylerden hareketi

Kaynak: (Mehta ve diğerleri, 1999)

Salon tasarımında akustik anlamda kullanılan yansıtıcı malzeme, ürün ve panellerin doğru oran ve ölçümlerle kullanılması doğru bir akustik tasarım yapılmasını sağlar.

Konser salonlarında kullanılan yansıma meydana gelmesi istenmeyen bir kısım için yutucu eleman kullanılmalıdır. Ancak bu eleman gereğinden fazla yutucu olursa akustik sorunlar oluşmaktadır (Egan, 2007).

2.4. Aydınlatma

Aydınlatma konser salonlarında sanatçıları da dinleyicileri de doğrudan etkileyen faktörlerden birisidir. Aydınlatmanın yetersiz olduğu salonlarda seyirci performansçıyı göremez, fazla olduğu durumlarda da kamaşma olacağından dolayı hem seyirci hem de sanatçı olumsuz etkilenir. Aydınlatmanın da çeşitleri vardır. Doğrudan aydınlatma olacağı gibi dolaylı aydınlatmalar, estetik aydınlatmalar, güvenlik aydınlatmaları ve odaklı aydınlatma vb. çeşitleri vardır. Güvenlik aydınlatmaları acil durumlarda bir hayli önemlidir. Bazı salonlarda senfoni orkestrası konseri verildiği gibi opera temsili de verilebilir. Böyle çok amaçlı kullanılabilmesi durumlarında 3 boyutlu sahne aydınlatmaları çok önemlidir. Yani aydınlatma öyle olmalıdır ki gerektiğinde hem tüm sahneyi aydınlatmalı, tek kişilik odaklı gösterilerde ise sadece soliste odaklanmalı 3 boyutlu bir ifade verebilmelidir.

Modern olarak adlandırılan salon tasarımlarında tavan için uygulanan sahne aydınlatmasını hesaplamak hayli zordur. Aydınlatma için bölmeler meydana getirilerek yerleştirmek parlamayı engelleyecektir fakat bu oluşum ses için risk içermektedir. Tavandan kısmından sarkıtılan aydınlatmalarda ise bu anlamda sorun oluşmasa da parlama veya saçılım meydana getirebileceği için çok yaygın kullanılan bir uygulama değildir (Barron, 2009).

Şekil 12. CSO yeni salon tavanında oluşturulan aydınlatmalar

Kaynak: (Yazar, 2022)

Şekil 13. Tarihi CSO Konser Salonu tavanda bulunan avize

Kaynak: (Yazar, 2022)

Aydınlatma sadece sahne ve seyirci için performans açısından değil aynı zamanda yangın tahliye vs. olaylarında emniyet yani güvenlik aydınlatması olarak da kullanılır. Acil durumlarda fark edilebilirliği ve gerekli yönlendirmeleri sağlar. Bu yönlendirmeler acil durumlarda çıkışa, normal zamanda gösteri esnasında salonda ışıklar söndüğünde seyircileri koltuklara yönlendirecek şekilde olmalıdır. Seyircileri gösteri esnasında ışıklar söndüğünde salona yönlendirecek aydınlatmalarsa merdivenlerde gizlenmiş spot veya indirekt aydınlatma şeklinde uygulanmalıdır.

Şekil 14. CSO Yeni Salon basamak aydınlatmaları

Kaynak: (Yazar, 2022)

2.5. Havalandırma

Konser salonlarında havalandırma salon kapasitesi ile doğru orantılı olacak şekilde ayarlanmalıdır. Yüksek sayıda seyirci ağırlayabilen salonlarda hava sirkülasyonunun fazla olacağı gibi havalandırma ihtiyacı da fazla olacaktır. Salon seyirci kapasitesi, kullanılan malzemelerin seçimi, sahnede performans sergileyecek kişi/kişilerin hareketli veya durağan olması havalandırma ihtiyaç parametrelerinde etkindir. Genellikle amacına uygun inşa edilmeyen salonlarda seyirci kısmı sonradan oluşturulduğu için seyirci platformu altında gizli bir havalandırma sistemi ile alttan havalandırma sağlanırken geri kalanları ise salona uygun teknik özellikte planlanmış havalandırma sistemi ile havalandırma yapılır.

Şekil 15. Tarihi salon zeminden havalandırma (Solda), CSO Yeni Salon teknik birimlerden görülen havalandırma sistemi (Sağda)

Kaynak: (Yazar, 2022)

Önemli olan bir diğer konu ise havalandırma tesisatının gürültüsünün salon akustiğini etkilememesi gerektiği hususudur. Salon için iç ve dış mekanlarında bu tesisat gürültüleri optimal seviyede tutulup denetim altına alınmalıdır. Tesisat için arka plandaki gürültü salonun büyüklüğü ile orantılıdır (Egan, 2007).

2.6. İç Mimari Malzeme Seçimi

Salon tasarımında görsel olarak önemli olduğu gibi işlevsel ve güvenlik anlamında da büyük önem teşkil eder. Seçilecek malzemelerin hem tasarımsal anlamda uygun olması, iç mimarisiyle bütün olması gerekliliğinin yanında acil durumlarda (yangın vs.) insan sağlığını olumsuz etkilemeyecek şekilde (ateşle temasında zehirli gaz salınımı vb.) ve yapıda seçilmelidir. Ayrıca salonda kullanılacak her türlü malzeme salonun akustiği de düşünülerek (ses yutma gibi) tercih edilmelidir. Aydınlatma konusu ile alakalı olarak da seçilen malzeme yüzünden parlama vs. sorunlarının oluşması engellenmelidir.

Şekil 16. Tarihi Salon seyirci koltukları ve yer döşemesi malzeme seçimi

Kaynak: (Yazar, 2022)

Konser salonları için kullanılacak malzemeler genellikle seyirci kısmı zeminde halı, koltuklar için kumaş kaplama, sahne zemini içinse ahşap tercih edilmektedir. Tüm malzemelerin ses yutma katsayıları olmakla birlikte akustik açıdan gerekli hesaplamalar yapılarak tüm kriterler değerlendirilmelidir. Aynı şekilde salon tavanı, sahneyi çevreleyen duvarlar ve yansıtıcılar doğru oranda belirlenmeli ve akustik kaliteyi olumsuz etkilememelidir.

Bu salonlarda ses yutuculuğu için en çok etken faktör seyircilerdir. Performans ve prova açısından bakıldığında salon boşken performansçıların provası esnasında akustik anlamda sorun yaşamamaları için koltuklar dolgu ile kaplanmalıdır. Dolgulu malzemeli hali ile olan ses yutma katsayısı ile salonda seyirciler varken sağlanan ses yutuculuk katsayısı birbirine yakın değerlerde olmalıdır (Long, 2014).

2.7. Fuaye Birimi

Fuaye alanları aynı zamanda toplumun sosyalleştiği, aidiyet duygusu oluşturan, kentin yaşayan mekanlarıdır. İnsanlar konser aracılığıyla sosyo-ekonomik seviyesi yüksek gruplar oluşturarak yeni tanışıklıklara ve arkadaşlıklara da başlamaktadır. Bu mekanlar zevklerinin ortaklığı dolayısı buldukları bu ortamda bir araya gelen mekan kullanıcılarının etkileşimde bulunmalarını sağlar.

Konser salonları tasarlanırken estetik ve teknik tasarım kriterleri ile beraber, kullanılacak birimlerin fonksiyonelliğine de özen gösterilmelidir. Fuaye, teknik destek birimleri (wc, vestiyer, oturma alanları) vb. de ayrı ayrı hesaba katılmalıdır (Cox ve D'Antonio, 2003). Fuaye, çeşitli alan aktivitelerinin yapılabildiği ve birçok farklı işlevde kullanılabilen bir birim olsa da asıl amacı konser salonuna veya etkinlik alanına girmeden önce seyircilerin bekleyeceği, salona alınacağı alanıdır. Bu alanda ziyaretçiler etkinlik öncesi vakit geçirir, programları inceler ve etkinlik saatini beklerler. Yine bu birim ile ilişkili olarak vestiyer kafeterya gibi birimler bulunmalıdır. Özellikle kış mevsiminde insanlar vestiyer ihtiyacı duymaktadır. Vestiyer olmayan bir konser salonunda gösteri esnasında seyircinin ergonomisi ve salon akustiği eşyaların yoğunluğundan dolayı negatif etkilenecektir. Fuaye biriminin bahse konu olarak kullanıldığı diğer işlevlerinden birkaçını sıralayacak olursak bunlar; sergi alanı olarak kullanım, ufak gösterimler için kullanım, kermes vs. gibi etkinlikler için kullanımlardır.

Şekil 17. CSO Yeni Konser Salonu fuaye ile ilişkili vestiyer birimi

Kaynak: (Yazar, 2022)

Tasarımda estetik bileşen son derece önemlidir, çünkü izleyicinin yolu mekansal çözümünde ilginç olmalı ve izleyiciyi psikolojik olarak konser salonunun ana alanına yani sahneye hazırlamalıdır (Tsanaeva, Molchanova ve Irmanova, 2020). Aynı zamanda bu alanda birimi destekleyici diğer teknik birimlerin yer alması (wc, vestiyer, kafeterya vb.) gerekmektedir. Özellikle salon kapasitesinin fazla fuayenin ise yetersiz boyutta olması ziyaretçiler açısından kötü bir deneyim sağlayacaktır.

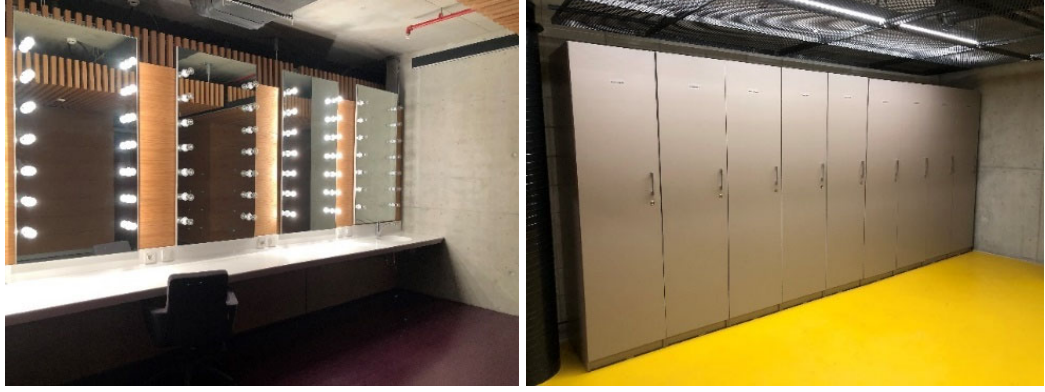

Şekil 18. CSO Yeni Konser Salonu etkinlik öncesi fuayeden bir görüntü

Kaynak: (Yazar, 2022)

2.8. Kulis Birimleri ve Sanatçı Çalışma Odaları

Sahne arkası kulis mekanları sanatçıların kendilerini çok değerli ve saygın hissedecekleri mekanlar olmalıdır. İmkansızlıklar nedeniyle paylaşılan mekanlar sanatçının sahne performansını da olumsuz etkilemektedir. Bu birimler gösteri öncesi sahneye çıkmadan önce hazırlanılan yerlerdir. Büyük gösterilerin yapıldığı salonlarda yetersiz kulislerin olması sanatçıları olumsuz etkileyecek gösteride aksaklıklar olmasına sebep olacaktır. Salonda performans gösterecek sanatçı sayısına göre ihtiyacı karşılayacak şekilde kulis tasarlanmalıdır. Bu birimde tuvaletler, soyunma kabinleri, dinlenme alanları ve giysi depolama alanları bulunmalıdır.

Şekil 19. CSO Yeni Konser Salonu kulis birimleri; makyaj bölümü (solda), giysi dolapları (sağda)

Kaynak: (Yazar, 2022)

Çalışma odaları ise sanatçıların gösteriden önce hazırlık veya prova yaptıkları mekanlardır. Sergilenecek gösteriye ve sanatçı kapasitesine uygun sayıda olmalıdır.

Şekil 20. CSO Yeni Salon çalışma odası duvar akustik panelleri. Giriş (solda), sanatçı aynası (ortada), sanatçı sandalyesi (sağda)

Kaynak: (Yazar, 2022)

Konser salonlarındaki bu çalışma odalarının yeterli olması durumunda sanatçıların kullanabileceği gibi ziyaretçilerden de müzikal anlamda eğitim gören kişilerin kiralayıp çalışması mümkün olabilmektedir.

Bu odalar hem sanatçılar için hem de müzik eğitimi için önem teşkil etmektedir. Oda hacimleri genellikle 8 ile 24 m³ arasında olmakla birlikte küçük ve dikdörtgen formlu odalardır. Bu odalardaki akustik aksesuar ve duvar panelleri ekonun azalmasını sağlamakla birlikte müzisyenin akustik doyumluğa erişip kendi sesini duymayı sağlar (Cox ve D'Antonio, 2017).

2.9. Acil Çıkış Tedbirleri

Konser salonu gibi kalabalığın yoğun olduğu mekanlarda giriş ve çıkış birimleri düşünülürken acil durumlarda tedbirler ve tahliye konusu önem arz eder. Kapasitesi büyük salonlarda seyirciye oranla yapılacak kapı sayısı yani salona giriş, acil durumlarda da kaçış kısımlarının yetersizliği uzun kuyruklara sebep olacak, tahliye durumunda ise izdiham yaratacaktır. Acil çıkış tedbirleri salon için en önemli unsurlardan birisidir. Acil bir durumda salonun tahliye edilmesi gerektiğinde salon içinde bulunan kişilerin, sanatçıların ve teknik ekibin en kısa sürede salonu tahliye etmesi hedeflenmelidir.

Kalabalık popülasyon barındıran mekanlarda mevcut tasarlanan çıkışların yetersiz olması, acil durumda kalabalığın kendilerine en yakın olan çıkıştan kaçmaya zorlar. Bu kalabalığın sağlıklı şekilde tahliye olabilmesi herkesin kendisine en yakın çıkışa yönelmesine izin vermekten geçer. Dolayısı ile bu çıkışların kapasite doğrultusunda belirlenip, planlamada eşit olarak dağıtılması gereklidir (Kobes, Helsloot, De Vries ve Post, 2010).

Bunun için aydınlatma konusunda bahsettiğimiz güvenlik aydınlatmaları, salondaki malzemelerin yangına dayanıklı ve is oluşturmeyen malzemelerden seçilmesi, yangın söndürme sistemlerinin ve uyarılarının gerektiği ölçüde ve standartlarda belirtildiği gibi olması gerekmektedir. Binaların yangından korunması hakkındaki yönetmeliğe göre: Konser salonu gibi bu tür toplanma amaçlı inşa edilen binalarda kaçış kapısına yağmurlama sistemi ile tek yön en çok uzaklık 25 metre olurken yağmurlama sistemi olmayan salonlarda 15 metreye düşmektedir. Bu uzaklıklar iki yön kaçış düşünüldüğünde 45 metre ve 60 metre olmaktadır (Binaların Yangından Korunması, 2007). Özellikle konser salonlarında yaşanacak en büyük problemlerden biri koltukların malzeme seçimidir. Bu malzemeler görünüş ve estetik açısından hem güzel olmalı hem de acil durumlarda yangın etkisi ile zehirli gazlar çıkartmayacak ve kolay alev almayacak nitelikte olmalıdır. Eğer bu konuya dikkat edilmezse yangın çıkışlarının yeterli olması da yeterli gelmeyecek seyirci kaçana kadar zehirlenecektir.

2.10. Teknik Birimler

Kafeterya, lavabolar, vestiyer, enstrümanlı sahnelerde enstrüman deposu, gösteri sanatlarında dekor deposu, sahne arkası teknik ekibi için gerekli odalar vb. gibi teknik

birimler kullanıcı açısından da sanatçı açısından da ihtiyaçları karşılayacak şekilde planlanmalıdır. Dekor, malzeme odası, teknik odalar vd. sahnede gerçekleşecek gösterinin gerekliliklerini yerine getirecek nitelikte olmalıdır. Gösteri eğer orkestra ise sanatçıların ekipmanlarını muhafaza edebilmeli, performans gösterisi ise dekorları alanı yetecek şekilde arka planda tutabilmelidir. Konser salonlarında dekorlarla ilgilenen teknik ekipler, sahne düzeni ile ilgilenen ekipler, sahne arkası kayıt teknik birimi vb. gibi teknik kadroda ekipler bulunur. Konser salonunun kullanım amacına bağlı olarak teknik ekibe ayrılan bu bölümler planlama açısından önem teşkil eder. Yeterli teknik birimin bulunmaması gösteri esnasında aksaklıklara sebep olacağından hem sanatçıyı hem de seyirciyi zor durumda bırakır.

2.11. Ulaşım

Ulaşım konusu bir etkinlik alanının tercih edilme sebeplerinden birisidir. Özel aracı bulunan kişilerin dışında salona ulaşmak isteyen kişilerin toplu taşıma kullanarak salona ulaşması hedeflenmelidir. Dolayısı ile yerleşim yerlerine uzak ve toplu taşıma ulaşımının olmadığı yerlerde kalan salonlara öğrencilerin veya şahsi araca sahip olmayan insanların gelmesi zorlaşacaktır. Ulaşılabilirlik etkinlik mekanının tercih edilme olasılığını arttıran etkenlerden birisidir.

2.12. Peyzaj Düzenlemesi ve Otopark

Çevre düzenlemesi salonu bir bütün olarak dışardan görece kullanıcılar için görsel bir önem teşkil eder. Kimse yeşil alanı olmayan, gösteri öncesi beklerken vakit geçirebileceği oturma alanı olmayan çevresi çıplak bir konser tasarımını etkileyici bulmaz. Peyzaj ve otopark konusu ise hem seyirciye hem sanatçılara hem de teknik birimlere yetmelidir. Salon kapasitesinin hayli fazla olduğu çoğu salonda yetersiz otopark birçok sorunu beraberinde getirmektedir. Aynı zamanda bu parametrelerin de birbiri ile çakışması engellenmelidir. Etkinlik esnasında kullanıcılar salona geldiğinde ne sanatçıları görmeli ne de dekor getiren teknik ulaşım ekibini görmelidir.

3. TÜRKİYE'DE SANATA BAKIŞ AÇISI VE CUMHURBAŞKANLIĞI SENFONİ ORKESTRASI

Türkiye'nin orkestra müziği olarak klasik müzikle tanışması tarihe bakıldığında ilk olarak Osmanlı İmparatorluğu döneminde 16. Yüzyılda Fransa Kralı I. François' in Kanuni Sultan Süleyman'a teşekkür anlamında gönderdiği orkestra ile olmuştur (Mayes, 2000). III. Selim döneminde (1761-1808) İstanbul'da ilk opera temsili gerçekleşmiştir. Ancak Topkapı Sarayı'nda 1797 yılında gerçekleştirilen opera temsilinden 35 yıl sonra opera, saray duvarları dışında yaygınlaşmıştır (Yöre, 2011).

Bunların yanı sıra Cumhuriyet'in ilanından önce Osmanlı'da çeşitli müzik okulları ve sanata katkıda bulunacak eğitimcilerin yetiştirildiği günümüzde de halen konservatuar olarak varlığını sürdüren kurumlar bulunmaktaydı. Bu kurumlardan birisi olan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, o zamanki adı ile Muzika-i Hümayun II. Mahmud (1808-1839) döneminde bando okulu olarak kurulmuş, zaman içerisinde saray orkestrasına ve konservatuvara dönüşmüştür. Osmanlı İmparatorluğu yıkılana kadar varlığını sürdüren bu orkestra sadece saray içinde kalmayıp halkın klasik müziğe olan ilgisini arttırmıştır (Kosal, 2001).

Saraya ilk girdiğinde siyasi bir rolü olan klasik müzik, Meşrutiyet Dönemi ile birlikte (1876-1920) saray dışı etkinliklerle bir statü göstergesi ve eğlence olarak görülmeye başlanmıştır. 19. Yüzyıla kadar sarayın kontrolünde olan klasik müzik daha sonrasında halka açık mekanlarda duyulmaya başlanmıştır. Halka açık yapılmaya başlanılan etkinlikler sayesinde yaygınlaşmaya başlayan klasik müzik, açılan sahnelerle Avrupalı sanatçıları veya opera topluluklarını da ağırlamaya başlamıştır (Alimdar, 2016).

Bu tür gelişmelerden halkın klasik müziğe olan yoğun ilgisi dolayısıyla hem sarayda hem de saray dışında birçok klasik müzik etkinliği düzenlenmiştir. Ülkemizde klasik müzik adı altında bir ulusal hareketin Cumhuriyet dönemine kadar yaygın ve geniş kitlelerce yayılımından söz etmek pek mümkün değildir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş döneminde yapılan bir müzik devrimi ile müziğin belirli sınıflara özgü bir sanat olması anlayışından çıkıp müziğin kültürel bir değer olarak benimsetilmesi ve dinleyici sayısının artırılması için ülkenin çoğu yerinde konserler düzenlenmiştir (Alimdar, 2016). Cumhuriyet ilan edildikten sonra Osmanlı ve Batı müziğine olan bakış açısı bir hayli değişmiştir. Böyle bir dönem anlayışı olarak öncelik sadece batı tarzında yazılmış eserler değil kendi ulusal bağlamımızda bir batı stili inşa etmektir (Berkes, 2012). Bu yeni ulusal

müzik arayışı kültürümüzü yansıtmaktan uzak olmamalıydı. Mustafa Kemal Atatürk'ün 1 Kasım 1934'te meclis açılışında söyledikleri bu konuyu özetler niteliktedir: “Güzel sanatların hepsinde ulus gençliğinin ne türlü ilerletilmesi istediğinizi bilirim. Bu yapılmaktadır. Ancak bunda çabuk, en önce görülmesi gerekli olan Türk musikisidir. Bir ulusun yeni değişikliğinde ölçü, musikide değişikliği alabilmesi, kavrayabilmesidir” (TBMM Açış Nutku, 1934).

Çeşitli enstrümanlar çalan sanatçılardan meydana gelen müzik eserlerinin seslendirildiği topluluklara orkestra denir. Orkestralar farklı büyüklükte olabilir. Aynı şekilde farklı sayıda sanatçıdan oluşabilir. Ancak bir senfoni orkestrası 100 veya daha fazla sanatçıdan oluşmaktadır. Türkiye’de devlete bağlı altı farklı senfoni orkestrası bulunmaktadır.

Senfoni orkestraları:

- Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası
- İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası
- İzmir Devlet Senfoni Orkestrası
- Antalya Devlet Senfoni Orkestrası
- Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası
- Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası

Cumhuriyetin ilanıyla Ankara’ya getirilen o zamanki adıyla Muzika-i Hümayun artık Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası adıyla anılacak ve yerleşik bir konumda bulunup saray orkestrası değil de halkın orkestrası olacaktır. 200 yıla yaklaşan tarihi içerisinde kesintisiz bir şekilde varlığını sürdüren, tarihin köklü orkestralarından olan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, bu kurum ve orkestralar içinde konser salonları açısından özel anlam ifade eden yeni konser salonu ile Türkiye’nin ilk senfonik konser salonu unvanına sahiptir. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Ankara’da halen etkinliklerine ve gösterilerine devam etmektedir.

3.1. Muzika-i Hümayun Filarmoni Orkestrası’nın Doğuşu

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası ilk adıyla Muzika-i Hümayün, 1826 yılında Sultan II. Mahmut’un kaldırdığı Yeniçeri Ocağı yerine gelecek modern ordu için bir de batılı tarzda modern bir askeri bando olarak kurulmuştur (Bali, 2020).

Şekil 21. Muzika-i Hümayun 1826 yılı çekilen bir kare

Kaynak: (Bali, 2020)

Muzika-i Hümayun, Sultan II. Abdulhamid döneminde padişahın müziksever olmasıyla birlikte zamanla genişleyip zenginleşmiştir. 1828 yılından itibaren kumandanlığa getirilen Giuseppe Donizetti ile İtalyan ekolü egemenken 1846 yılında İspanyol müzisyen Fernando de Aranda ile yerini Fransız ekolüne bırakmıştır. Fernando de Aranda Muzika-i Hümayun kumandanlığı döneminde ise bu saray orkestrası artık halk için konserlere çıkmaya başladı. Bu karar orkestranın saray duvarlarına sıkışmasını engellemiş ve halkla iç içe olunması bakımından önem taşımaktadır (Bali, 2020).

3.2. 1909 Yılı Saffet Atabinen Dönemi ve Sonrası

1908 yılı II. Meşrutiyet ilanında yer alan imparatorluk kurumlarında görev alacak yabancı uyruklu üyelerin yasağı dolayısıyla Aranda Paşa bu görevinden alınıp, onun yerine Saffet Atabinen göreve getirildi. Atabinen 1910'lu yıllarda ilk defa Saray orkestrasını senfonik eserlerden oluşan bir programla yöneterek müzik tarihi için dönüm noktası niteliğinde bir duruma imza attı. Bu tarihi konserde orkestra alışılmadık hafif eserlere sahip repertuarını diğer yana bıraktıktan sonra senfonik eserlerden Beethoven'ın 7. Senfonisini seslendirmişlerdir. Yine bu konserde Zeki Üngör Mendelsohn'un keman konçertosunu solist ünvanı ile yorumlayarak icra etmiştir. Atabinen'in emekli olmasından sonra orkestra 1924 yılında Atatürk'ün talimatlarıyla Ankara'ya taşınmıştır. Orkestra 25 Aralık

1917 yılı ile 31 Ocak 1918 tarihleri arasında Kızılhaç yararına (Uluslararası bir hareket olup din, ırk, dil, toplumsal sınıf gözetmeksizin insan hayatı ve sağlığını korumak amacıyla oluşturulmuş bir insani harekettir.) çıktığı Avrupa turnesinde ilk defa İmparatorluk sınırı dışına çıkmıştır. Orkestra 1918'den itibaren ise İstanbul'da her hafta L'Union Française' de (Rumeli yakası, Meşrutiyet caddesi üzerinde 1896 yılında Fransız kolonisi için inşa edilen bir bina) konserler verilmeye başlandı. Bu gelişme Ankara için de haftalık konserler sunacak olan CSO'nun tarihi için bir yenilik anlamına geliyordu (Bali, 2020).

3.3. Saltanatın Kaldırılması ve Orkestranın İsim Değişiklikleri

Saltanat 1 Kasım 1922'de kaldırılınca orkestra son halife olan Abdülmecid Efendi'ye bağlanmıştır. Daha sonra ise Makam-ı Hilafet Muzikası ismiyle varlığını idame ettirmiştir. İlerleyen süreçte ise 6 Nisan 1924 yılında TBMM kararıyla Riyaset-i Cumhur Musiki Heyeti unvanını aldı. Bu isimle devam eden orkestra ilk olarak üç bölümden oluşuyordu. Bunlar; Bando heyeti, orkestra heyeti ve incesaz heyetiydi. Bu süreçte orkestra Ankara'da haftalık olarak konserler vermeye devam ediyordu. 1932 yılında Cumhurbaşkanlığı himayesindeki orkestra askeri bürokrasiden sivil bürokrasiye geçiş yaparak Atatürk'ün isteği ve talimatlarıyla unvanı Riyaset-i Cumhur Filarmoni Orkestrası olmuştur. 25 Mart 1957 yılında CSO Yasası olarak da bilinen '6940 sayılı Riyaset' i Cumhur Senfoni Orkestrası Kuruluşu Hakkında Kanun' uyarınca TBMM kararıyla topluluk Riyaset' i Cumhur Senfoni Orkestrası oldu. Daha sonrasında ise Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası olarak anılmaya başlandı (Türkmen, 2021).

Şekil 22. CSO sanatçıları (2021)

Kaynak: ("CSO Arşivi", 2021)

4. TARİHİ CUMHURBAŞKANLIĞI SENFONİ ORKESTRASI KONSER SALONU

Ankara'nın Altındağ ilçesine bağlı bulunan Ulus semti Talatpaşa Bulvarı üzerinde ve Gençlik parkı güneyinde kalan tarihi bu salon 1958 yılında Bayındırlık ve iskan Bakanlığı Yapı İşleri Müdürlüğü Mimari Proje Daire Başkanlığı tarafından sergi evi olarak inşa edilmiş ve hizmete açılmıştır (Sağdıç, 2009). Daha sonrasında 1961 yılında bu bina orkestraya verilmiş olup 1962 yılında mimar Feridun Helvacıoğlu ve Ertuğrul Özakdemir tarafından konser salonuna dönüştürülmüştür. Çalışmalar sonucunda bu bina CSO'nun konserlerini gerçekleştirdiği 800 kişilik bir konser salonu haline getirilmiştir. İnşa edildiği döneme ait esintiler taşıyan bu bina dışı için gri, kırmızı ve fildişi renklerinde travertenler kullanılmıştır (Renda, Durukan ve Özta, 2004). 2021 yılı sonunda geçirdiği son restorasyonla özgün olarak kullanılan bahse konu bina dışı cephe görüntüsü modernize edilerek son hali ile Şekil 25'deki görüntüsünü almıştır.

Şekil 23. 1962 yılı Tarihî CSO Konser Salonu'ndan bir kare

Kaynak: ("Presidential Symphony", 2013)

Şekil 24. Tarihî CSO Konser Salonu 2019 yılı

Kaynak: ("Tarihî CSO Konser Salonu", 2021)

Şekil 25. Tarihi CSO Salonu geçirdiği son restorasyondan sonra günümüz

Kaynak: (Yazar, 2022)

İlk restorasyonunu 1961 yılında geçiren bu salon öncelikle konser salonuna çevrilmiştir. 1990 yılında yapılan bir diğer restorasyon çalışması ile sanatçı soyunma odaları, çalışma odaları ve sahne kayıt teknik birimlerinin odaları için üst kat fuaye kısmı eklenmiştir. 2001 yılında ise konser salonu kısmında asma tavan kotu düşürülerek kaset döşeme görüntüsü gizlenmek istenmiştir. Salon hava hacminin düşmesiyle kullanıcı ve sanatçılar da bu sebeple olumsuz etkilenmiştir. 2007 yılında ise boşaltılarak iyileştirme projesine gidilmiştir. Bu doğrultuda 1961 yılından beri tek girişi olan bu salona bir arka fuaye eklenerek 140 kapasiteli bir otopark ilave edilmiştir. 2001 yılında düşürülen asma tavan kotu bu restorasyonla yeniden eski haline getirilmiş ve tavana kristal formlu bir avize yerleştirilmiştir. Son olarak da 2021 yılı sonunda 4. Restorasyonu geçirmiştir. Bu restorasyon teknik anlamda eskiyen birimlerin yenilenmesiyle sağlanmıştır. Tarihi bina dış cephe görüntüsü de bu restorasyonla değişikliğe uğramıştır. Salon 2021 yılı sonu itibarıyla Ankara Devlet Çok Sesli Korosu tarafından kullanılmaya devam edilmektedir.

Yapının giriş cephesini incelediğimizde bu yüksek sütunlu anıtsal nitelikte olan merdiven düzeni ve kolon görüntüsü, geniş saçaklı bir çatı bina bu bina için neo-klasik tarzın bir görüntüsüdür (Akpolat ve Eser, 2004).

Salon ilk açıldığında sandalyeler ile oturma düzeni sağlanmış daha sonra yerleşik koltuk düzenine geçilmiştir. Bina hem amacına uygun inşa edilmemiş hem daha sonradan konser

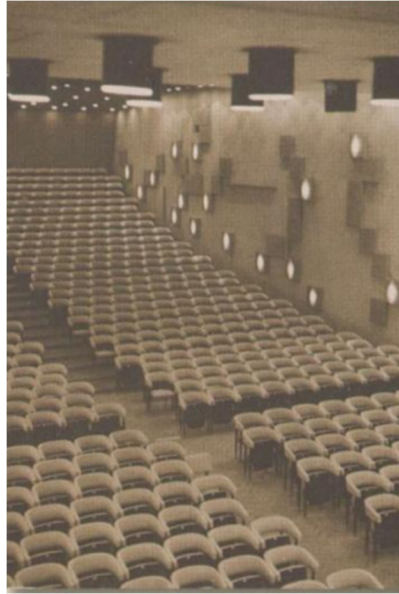
salonuna çevrilmiştir. Dolayısıyla bu salon kullanıcıları açısından mekânsal organizasyon gerekliliklerini yerine getirmediği için bu yönüyle bile olumsuz olarak değerlendirilebilir.

Şekil 26. Tarihi CSO Konser Salonunun sandalyeli ilk hali

Kaynak: (Özçetin, 2011)

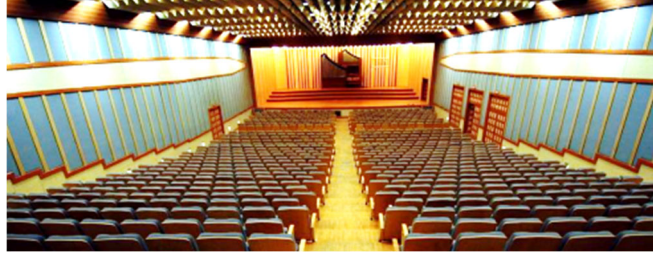
Daha sonrasında yapılan restorasyonla sandalyeli düzen terk edilip salon düzeni için eğim verilerek yerleşik koltuklar tercih edilmiştir.

Şekil 27. Tarihi CSO Konser Salonunun koltuklar yerleştirildikten sonraki hali

Kaynak: (Özçetin, 2011)

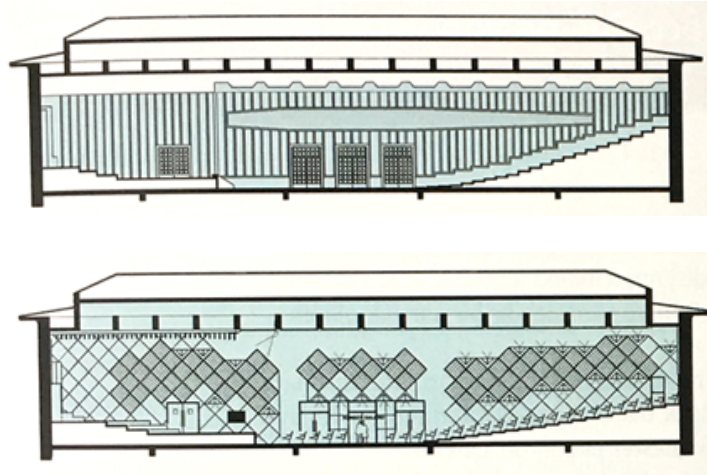
1961 ve 2007 yılları arasında kullanılan koltuk düzeninde salona fazla seyirci alınması istenmesi sebebiyle 80cm'lik koltuk araları kullanılmıştır. Bu sebeple ortaya çıkan konfor koşullarının olumsuzluğu sebebiyle salona ilgi düşük olmuştur.

Şekil 28. Tarihi CSO Konser Salonunun 1961–2007 yılları döneminde kullanılan 80 cm koltuk arası mesafeli oturma düzeni

Kaynak: (Sağdıç, 2009)

Bu dönemde sanatçı ve seyirciyi ayıran ön ve arka fuayenin olmamasıyla beraber sanatçılar için çalışma ve soyunma mekanları da yoktu. Dönüştürülen bir yapı olduğu için her başlıkta mekânsal ve örgütsel sıkıntılar yaşanmış ve bu durum işleve uygun olmayan ve işlevine uygun tasarlanmamış mekanların kullanımını gerektirmiştir. Sanatçı seyirci ayrımı daha sonra ön ve arka fuaye düzenlenerek mümkün olduğunca ayrılmıştır. 2007 yılı öncesi için ise Şekil 29’da görüldüğü üzere bu salonda asma tavan kotu düşürülmüş, salonda bulunan hava hacmi indirgenmiş, tavan kaset döşemesi asma tavan içine bırakılmış ve salon akustiği hava hacminin yetersizliği dolayısıyla olumsuz etkilenmiştir (Sağdıç, 2009).

Şekil 29. Tarihi CSO Konser Salonu 2007 yılı öncesi asma tavan düzenlemesi (üstte- kişi başı hava hacmi 4,5 m²/kişi) ve restorasyondan sonraki hali (altta- kişi başı hava hacmi 7,5m²/kişi)

Kaynak: (Sağdıç, 2009)

Salonda akustik gereklilikleri sağlamak amacıyla duvarda çeşitli elemanlar kullanılmış, öncesinde tavan görüntüsünü gizlemek için yapılan ve salon hacmini azaltan asma tavan

düzenlemesi iyileştirme projesinden sonra kaldırılmış ve kaset döşemeyi gizleyen asma tavan kaldırılınca ortaya çıkan görüntü konser salonuna uygun bulunmadığı için spiral bir avize düzeni ile kamufle edilip modernize edilmeye çalışılmıştır (Sağdıç, 2009).

Yapılan diğer önemli bir düzenleme ile yapı merdiven boşluğuna asansör düzenlenerek engelli vatandaş veya sanatçılar için salonun rahat bir şekilde kullanılması sağlanmaya çalışılmıştır.

Şekil 30. 2007 Yılı restorasyonu ile merdiven boşluğunda düzenlenen asansör

Kaynak: (Yazar, 2022)

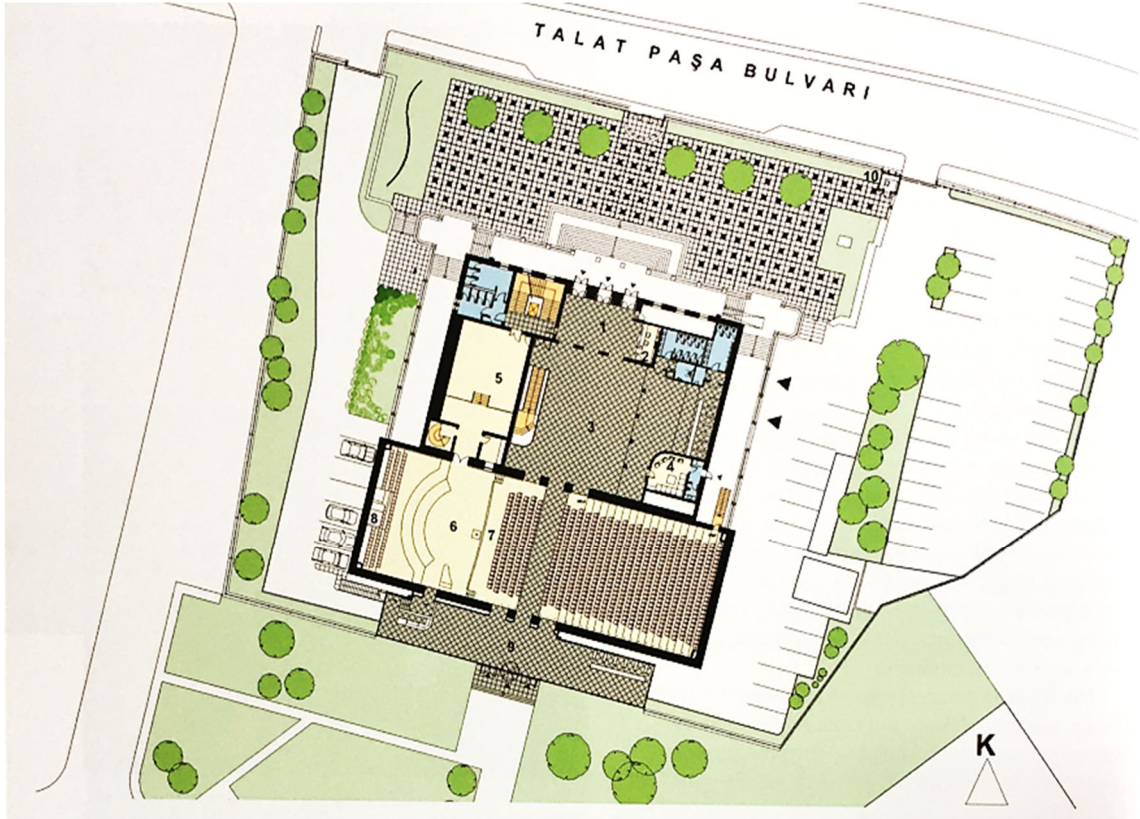
Yine bir düzenleme ile de arka fuaye ile birlikte öncesinde otopark düzenlemesi olmayan bu salona arka arazisinden 140 araç kapasiteli bir otopark düzenlenmiştir (Çalışkan, 2009).

Şekil 31. 2007 yılında gerçekleşen restorasyon sonrası eklenen arka fuayeden görüntüler

Kaynak:(Özçetin, 2011)

Salon aydınlatması da özellikle sahne için odaklama açısından yetersizdir. Salon sonradan konser salonuna dönüştürüldüğü için havalandırma açısından da yetersizdir. Salon havalandırması mevcut klima sistemi ile döşemeden üfleme şeklinde yapılmış ve sahne havalandırmasından bağımsızdır. Ancak bu şekilde de sonradan eklendiği için salon tam kapasitedeyken yetersiz kalmaktadır. İç mimari malzeme seçimleri akustik düşünülerek zeminde ahşap koltuklarda yansıma ve akustiği etkilemeyecek malzemelerden seçilmiştir. Aydınlatma sahnede kamaşmayı engelleyecek şekildedir. Salonda salona giriş kısmı ve çoğunlukla kullanılmayan arka fuaye de dahil 6 adet çift kanatlı yangın kaçıışı ve bir adet salonun arka kısmında tek kanat kapı olmak üzere toplamda yedi adet kaçış bulunmaktadır.

Şekil 32. Tarihi CSO Konser Salonu zemin kat planı

Kaynak: (Sağdıç, 2009)

Yapının plan şemasına bakıldığında salona giriş için ön ve arka fuayeleri, giriş holü, konser salonu, vestiyeri, bilgilendirme-broşür bankosu, ıslak hacimler ve kafeteryaya geçiş birimleri, sanatçılar için sahne arkası birimi ve kat holüne geçiş yer almaktadır.

Şekil 33. Fuaye birimi

Kaynak: (Yazar, 2022)

Girişin hemen karşısında fuaye birimi düzenlenmiş olup burada vestiyer ve wc birimleri yer almaktadır. Yan kısımda bir merdiven ile alt fuaye alanına geçiş sağlanabilmektedir. Girişin sağ tarafında kalan asansör ve merdivenin bulunduğu kısma seyircilerin geçmemesi gerekmektedir. Çünkü bu kısımda sanatçı kulisleri ve yönetici birimleri yer almaktadır fakat kafeterya bölümünü kullanan ziyaretçiler kesişen bu birimler dolayısıyla sanatçı ve kullanıcıların etkinlik esnasında sürekli olarak karşılaşmasına sebep olmaktadır. Sonradan konser salonu olarak kullanılan bu binada birimlerin bağımsızlığı ilkesi yeterli alan olmaması sebebiyle sağlanamamıştır.

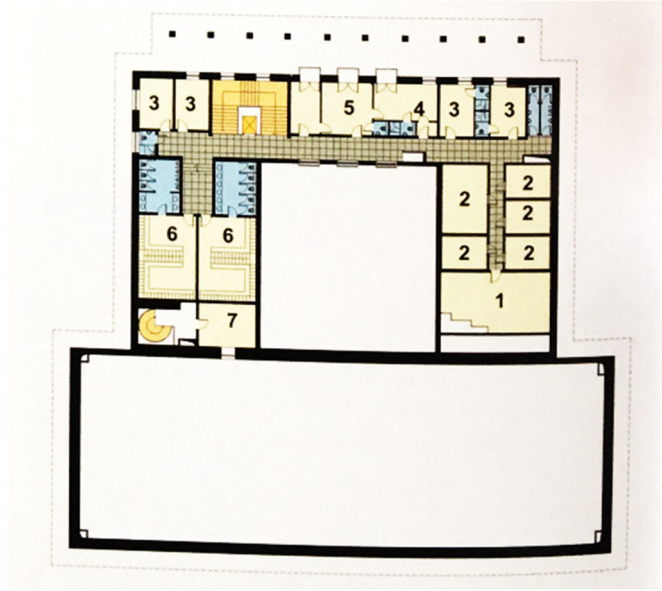
Şekil 34. Sahneden salona bakış

Kaynak: (Yazar, 2022)

Şekil 35. Seyirci birimlerinden sahneye bakış

Kaynak: (Yazar, 2022)

Şekil 36. Tarihi CSO Konser Salonu galeri kat planı

Kaynak: (Sağdıç, 2009)

Konser salonu galeri katı incelendiğinde Şekil 36’da görüldüğü üzere şef odası (4), solist odası (3), genel müzik direktörü odası (5), soyunma odaları (6), sanatçılar için özel yalıtımlı çalışma odaları (2), konser sırasında etkinliği kaydedebilmek için düzenlenen kayıt stüdyosu (1) ve salon için naklen kayıt odası (7) yer almaktadır (Sağdıç, 2009).

Şekil 37. Solist odası

Kaynak: (Yazar, 2022)

Solist odası sahne alan sanatçı için organize edilmiştir. Yine bu katta şef odası ve sanatçı çalışma odaları yer almaktadır. Sanatçı çalışma odalarında ise duvar veya tavanda herhangi bir akustik panel ya da yansıtıcı olmaması yüzünden sanatçılar için çalışma esnasında zorluk yaşayabilmektedir.

Şekil 38. Sanatçı çalışma odaları

Kaynak: (Yazar, 2022)

Salonda sanatçı girişleri seyirciyle çakışmaması için bodrum kat üzerinden yapılmaktadır. Kafeteryayı kullanacak seyirciler dışında sanatçı-seyirci çakışması olmamaktadır. Bodrum katında Şekil 39’da görüldüğü üzere; alt fuaye (1), yönetim bölümü (4 müdür, 5 müdür yardımcısı, 6 bürolar, 7 kütüphane, 8 müzik aletleri onarımı, 9 arşiv, 10 müze) sanatçılar için dinlenme holü (3) ve kafeterya birimleri düzenlenmiştir (Sağdıç, 2009). Bu kafeterya alanından sanatçılar kartları ile geçiş yaptıkları bir kapıdan arka hole ve alt fuaye kısmına geçiş sağlayabilmektedir ama sanatçı seyirci ayrımı bu yapıda hiçbir

zaman zemin katta bahsetmiş olduğumuz durumdaki gibi tam işlememektedir (Sağdıç, 2009).

Şekil 39. Tarihi CSO Konser Salonu bodrum katı

Kaynak: (Sağdıç, 2009))

Bu bina genel amacına uygun inşa edilmemesi sebebiyle ve zamanın gerekliliklerine göre inşa edildiği için sonradan dönüştürülse bile eksikleri hala devam etmektedir. Bu yüzden de AKM CSO Konser Salonu gibi bir salona ihtiyaç duyulmuş ve bu salon Türkiye’de sayılı örnek teşkil edecek senfoni orkestrası için tasarlanmış özel bir salon olmuştur. Tarihi CSO Konser Salonu ve AKM Yeni CSO Konser Salonu arasındaki bağlantıyı incelemek açısından Şekil 40’da görüldüğü üzere mor taralı alan Tarihi CSO Konser Salonunu gösterirken yeşil kısım yeni salon yapılmadan önce restorasyonla sonradan eklenen arka fuayeyle eklenen otoparkı göstermektedir. Mavi taralı alan ise AKM CSO Yeni Konser Salonu’nun alandaki yerleşimidir.

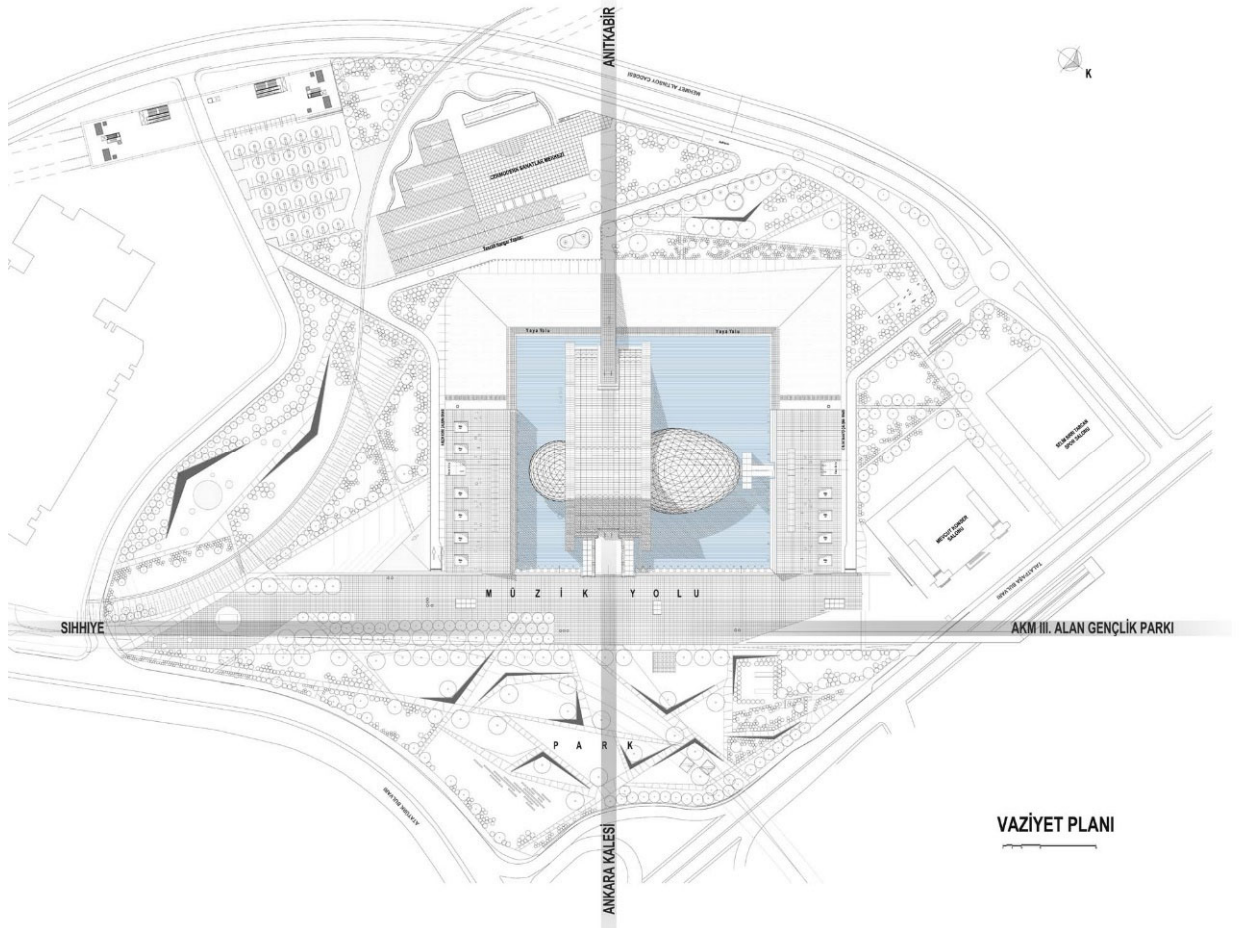

Şekil 40. Vaziyet planı olarak salonların birbirine olan konumları

Kaynak: (Google Maps, 2022)

5. ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ CUMHURBAŞKANLIĞI SENFONİ ORKESTRASI KONSER SALONU

1992 yılında tam olarak AKM CSO Konser Salonu ve Koro çalışma binaları adıyla ilan edilen yarışma ilanı ile temelleri atılan bu bina, Tarihi CSO Konser Salonunun orkestraya yetersiz kalması, seyirciler için mekânsal gereksinimleri de yerine getirmemesi sebebiyle bir ihtiyaçtan doğmuş ve 1992 yılında açılan proje yarışmasıyla 1. Ödülü alan Uygur Mimarlık tarafından tasarlanmıştır. Yapının inşaatına 1997 yılında başlanmış, 2021 yılında tamamlanmış ve hizmete açılmıştır (Öner, 2021). Günümüzdeki adıyla CSO Ada olarak bir yerleşke olarak gösterilen bu yapı bütünü açıldığı günden itibaren faaliyetlerine devam etmektedir.

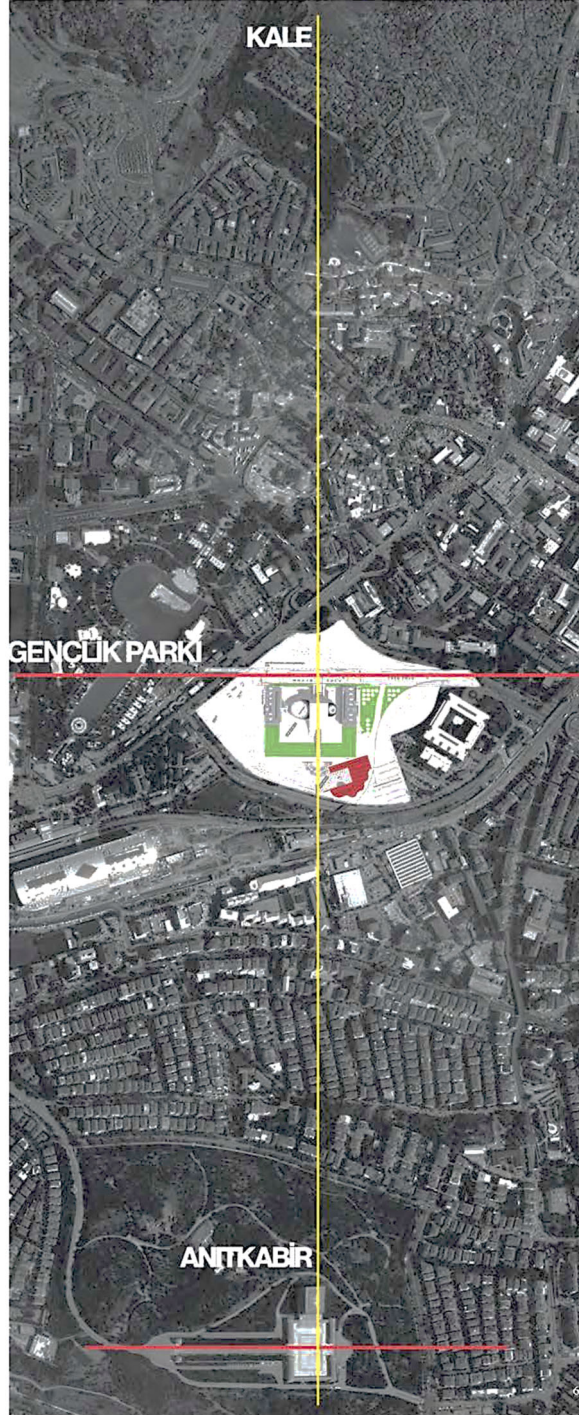

Şekil 41. CSO yerleşke vaziyet planı

Kaynak: (D. Uygur, 2021)

Proje, Ankara’da AKM alanlarını bir bütün olarak çalışan bir adım olarak tasarlanmıştır. Atatürk Bulvarı’nda Anıtkabir’e görünüm sağlayan açık bir alanda olan yarışma alanında

bu görüntüyü zedelemeyen silüeti bozmayan toprak, yeşil ve suyla bütünleşen bir tasarım yapılmıştır. Salonlar ve fuaye kısımları toprak ögesi ile çerçevelenmiş ve su elemanı ile korunmaya alınmıştır (S. Uygur, 2021).

Şekil 42. Ankara Kalesi, Gençlik Parkı ve CSO yerleşkesi ilişkisi

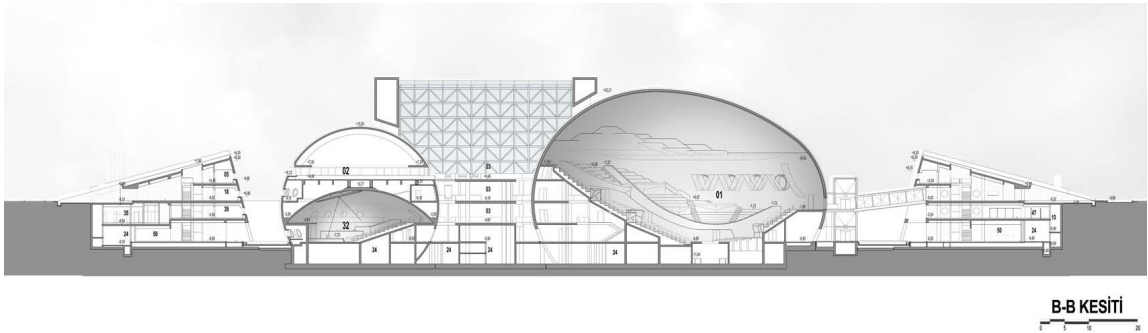
Kaynak: (Ak, 2021)

Şekil 43. CSO yerleşke genel görünüm

Kaynak: (D. Uygur, 2021)

Yapının akustik danışmanlığı, Fraunhofer Bina Fiziği Enstitüsü ve Profesör Wolfgang Fasold tarafından verilmiştir. İki adet salon bulunan bu konser salonu binasında 2023 kişi kapasitesi Büyük Salon'da 500 kişilik kapasite ise Mavi Salon'da (Küçük Salon) bulunmaktadır (Öner, 2021).

Şekil 44. CSO yerleşke kesiti

Kaynak: (D. Uygur, 2021)

154 bin m²'lik bir arazi üzerinde yapılan, beş adet bloktan oluşan bu yapı; Büyük ve küçük salon olarak bilinen iki salonu ve bu iki salonu birleştiren üçgen biçimindeki fuayeyi içeren bir blok ile yerin 13 metre altında kalan diğer dört adet blok ile çevrelenmiştir. Bahse konu diğer bloklar; koro çalışma binası, otopark birimleri, sanatçılar için çalışma birimleri ve güç merkezi kısmıdır. Yapımı küre kısımları salonları temsil ederken üçgen prizmalar fuayelere işaret etmektedir.

Şekil 45. AKM CSO Konser Salonu seyirci koltukları

Kaynak: (Yazar, 2022)

Şekil 46. AKM CSO Konser Salonu arena sahne modeli

Kaynak: (Yazar, 2022)

Arena sahne şeklinde planlanan bu salon seyirci koltukları oturma düzeni ile Türkiye'nin ilk üzüm bağı oturma düzenine (vineyard seating) sahip konser salonu olma unvanını

taşıyor. Bu tarz oturma düzeni ilk örneği ise 1963 yılında açılan Berlin Filarmoni Orkestrası Konser Salonu'dur.

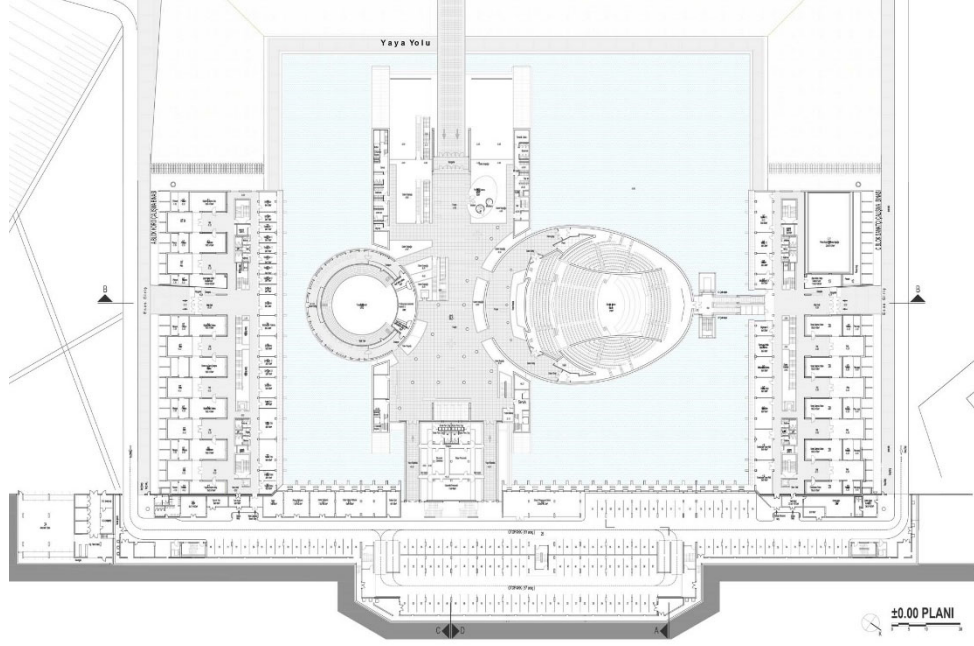
Şekil 47. Berlin Filarmoni Orkestrası Konser Salonu üzüm bağı oturma düzeni

Kaynak: (Fischer, 2021)

Konser Salonu birimlerini sıralayacak olursak;

- Ana Konser Salonu (Büyük Salon)
- Mavi Salon (Küçük Salon)
- Fuaye birimleri (1500 kişi kapasiteli) ve ilişkili birimler
- CSO Evi (Sanatçı oda, prova alanları ve yönetim biriminin olduğu kısımlar)
- Kapalı otopark (703 araç kapasiteli)
- Güç merkezi
- CSO Müze kısmı ve hediyelik eşya satış birimi
- Ek ve teknik diğer birimler

Konser Salonu orkestrayı kalbine alan bir sahne planı ile tasarlanmıştır. Aydınlatmaları, tavan tasarımı, akustik gereklilikleri, seyircilerin ergonomisi açısından koltukların yerleşimi ve salon kapasitesinin büyüklüğü ile ihtiyaçlara olumlu cevap verecek niteliktedir.

Şekil 48. CSO Ada yerleşke planı

Kaynak: (D. Uygur, 2021)

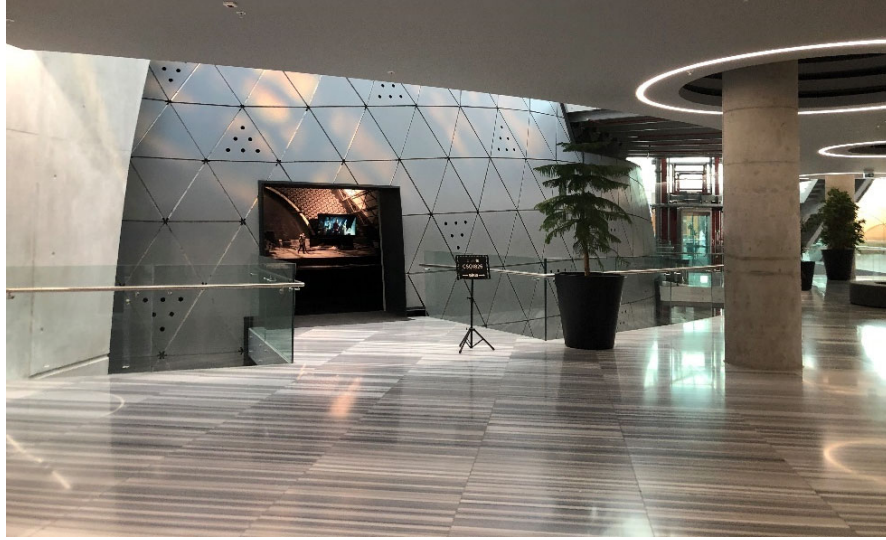
Yerleşkenin merkezinde Büyük salon ve Mavi salon yer almaktadır. Büyük salon ile ilişkili kısımda CSO Evi olarak da adlandırılan sanatçı çalışma odaları, yönetim birimleri, kütüphane vs. de olduğu kısma geçiş sağlanmaktadır. İç avluda su ögesiyle ayrılan binalar arasında yine iç avlu kısmından zemin kat kısmından geçişler bulunmaktadır. Mavi salon kısmında kalan blok ise koro çalışma binası olarak görünmektedir. Günümüz teknolojik gerekliliklerine göre yapılan havalandırma sistemi ile bu salonda sanatçılar için ayrılan birimler, çalışma odaları ve kulisler de yeterli sayıda ve seyirci ile izoledir. Türkiye'nin diğer şehirlerinde de ihtiyaç duyulan bu konser salonu örnek niteliğindedir. Engelliler de düşünülerek rampalar ve asansörlerle salon içinde de çözümler sağlanmıştır.

Şekil 49. Ana Giriş kısmından büyük salon ve mavi salon panoramik görüntüsü

Kaynak: (Yazar, 2022)

Konser salonu ana kütesinden iki farklı kottan giriş yapılabilir. Ana giriş olarak tanımlı giriş zemin kattan yapılmaktadır. Bu katta öncelikli olarak giriş fuayesi ve mağaza bulunmaktadır. Farklı katlardan da giriş alabilen ana salonun bu kattaki C ve D girişleri ve CSO Müze girişi bu kısımda yer alır. Hemen karşı kısımda ise vestiyer birimi yer alarak konser salonuna gelen kişilerin eşyalarıyla birlikte salona girmek zorunda bırakılmaması sağlanır.

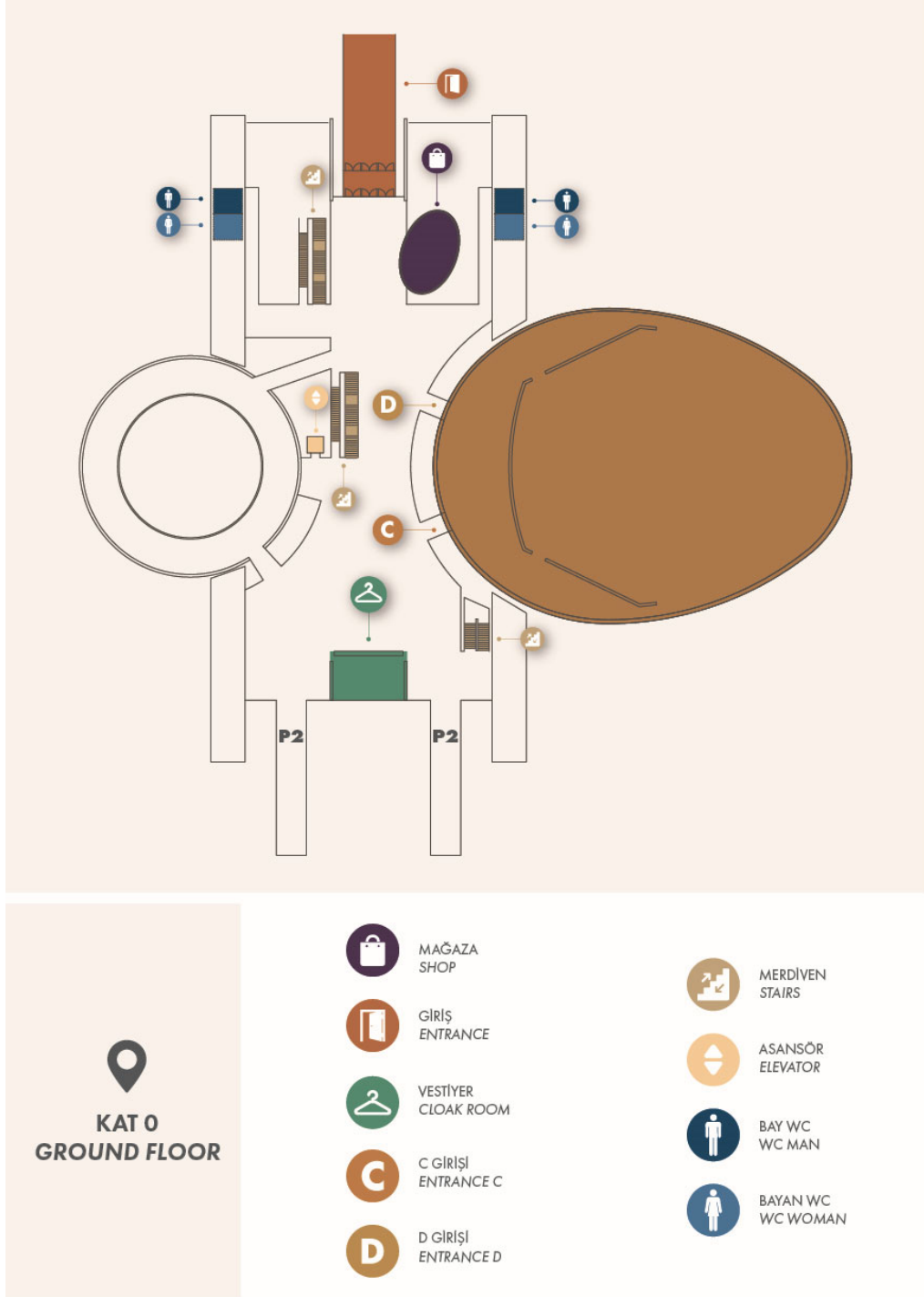
Şekil 50. CSO müze giriş kısmı

Kaynak: (Yazar, 2022)

Şekil 51. CSO 1826 müzesi notalı yol

Kaynak: (Yazar, 2022)

Şekil 52. AKM CSO Konser Salonu zemin katı planı

Kaynak: (Öner, 2021)

Aynı zamanda balkon kısmına çıkabilmek için asansörlerle erişim sağlanmaktadır. Asansör biriminin tasarlanması engelli vatandaşlar için önem teşkil etmektedir. Tuvalet gibi teknik birimler de köşe kısımlarda yerini alıp hizmet vermektedir. Ana salondan farklı bir plan tipiyle şekillenen mavi salon da çoğunluklu tek kişilik veya oda

orkestralarının performanslarının sergilediği bir konser salonu haline gelmiştir. Hem doğal hem de suni aydınlatmalarla organize olan ana salonun yanı sıra mavi salon da yine bu şekilde aydınlatmalarla bezenmiştir.

şekil 53. CSO ana salon

Kaynak: (Yazar, 2022)

şekil 54. CSO mavi salon

Kaynak: (Yazar, 2022)

Koltukların renginin mavi olarak dzenlenmesi ile aslında bu salona mavi salon denilmiştir.

Şekil 55. Akustik yalıtımlı çift kapılar (Salonlara giriş kapıları)

Kaynak: (Yazar, 2022)

Salonlara giriş kapıları akustik yalıtımlı olup çift olarak organize edilmiştir. Böylelikle meydana gelecek ses kaçakları olabildiğince engellenmeye akustik tamamıyla korunmaya çalışılmıştır.

Şekil 56. Vestiyer birimi

Kaynak: (Yazar, 2022)

Hemen giriş katında yer alan vestiyer birimi hem kullanıcıların direkt olarak göz önünde olmayıp hem de ihtiyaç halinde ulaşılabilir erişilebilir bir konumda yer almaktadır. İki salon kullanımında da açık bu vestiyer büyük salon ve mavi salona eşit mesafede konuşlanmıştır.

Şekil 57. Ana girişte bulunan mağaza bölümü

Kaynak: (Yazar, 2022)

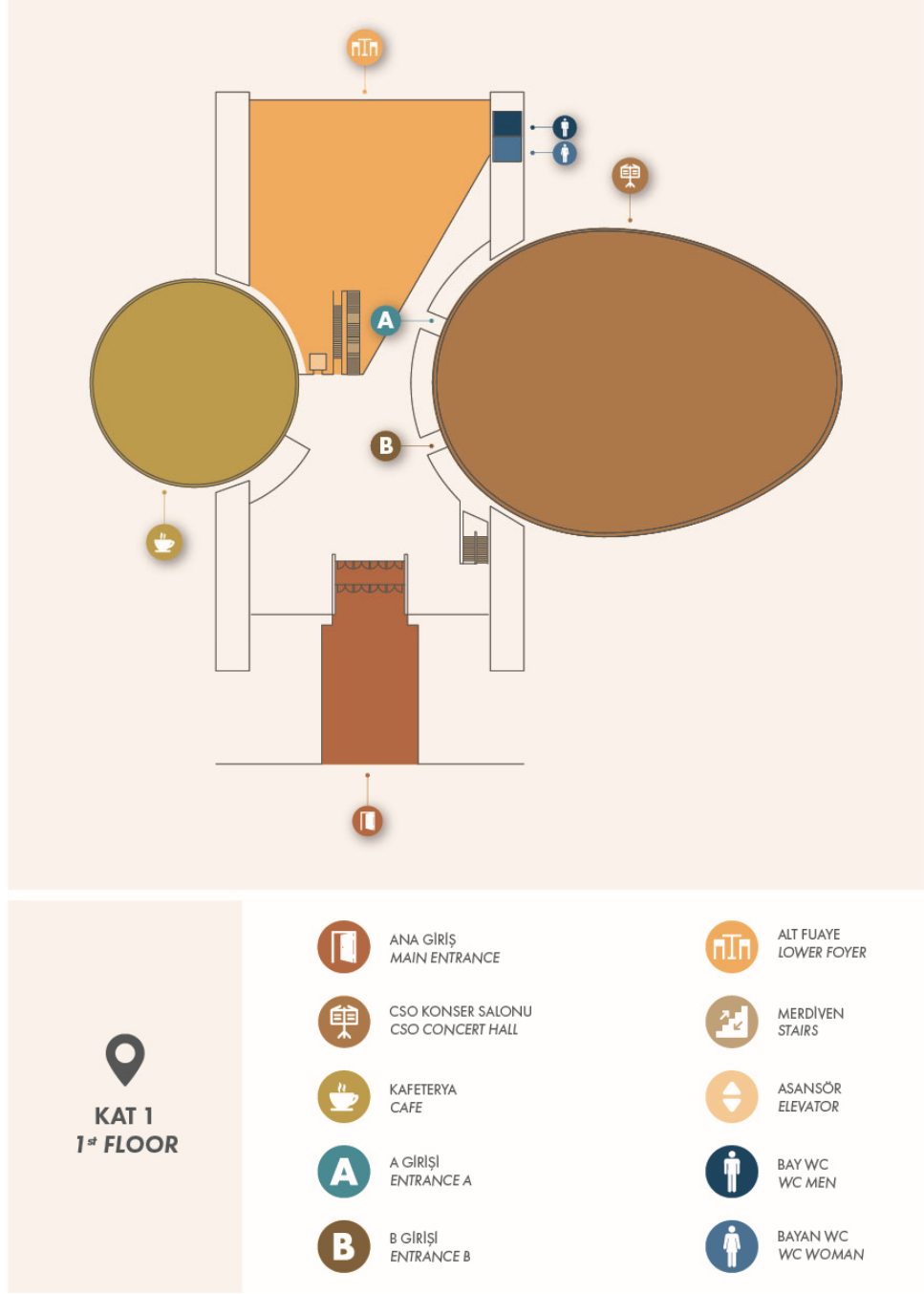
Ana giriş kotunda bulunan ve kullanıcıları karşılayan fuayede yer alan CSO özel ürünlerinin satıldığı mağaza kısmı izleyicilerin salonu ziyaretlerinde eşsiz parçalar satın almasına olanak sağlar.

Şekil 58. Yarı açık bir kütleye sahip mağaza görüntüsü

Kaynak: (Yazar, 2022)

Mağazanın ön kısmı cam ögesi ile şeffaflık sağlayarak ziyaretçilerin ilgisini çekmeyi amaçlamıştır.

Şekil 59. AKM CSO Konser Salonu 1. kat planı

Kaynak: (Öner, 2021)

1.kat olarak görülen kat planında Tarihi CSO Konser Salonu kısmıyla ilişkili giriş yer almaktadır. Buradan kafeteryaya ulaşabilir, zemin kattaki fuayeye ulaşım sağlayabilir veya ana salonun en üst katında yer alan kapılarından giriş sağlanmaktadır.

Şekil 60. Kafeterya giriş kısmı

Kaynak: (Yazar, 2022)

Şekil 61. Kafeterya panoramik iç mimari görüntüsü

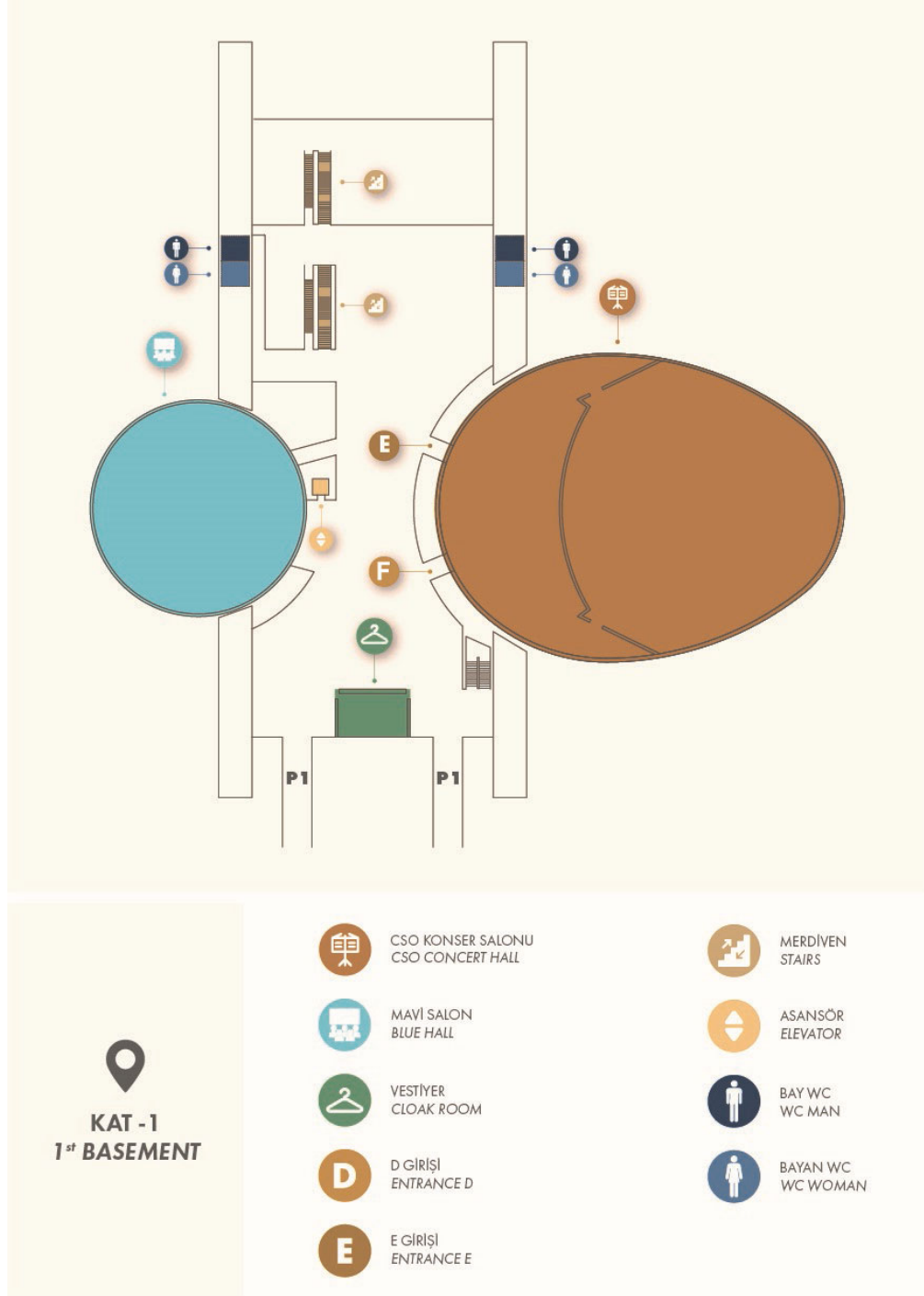
Kaynak: (Yazar, 2022)

Kafeterya kısmı da ana salon ve mavi salonla sanki bir bütünmüş gibi tasarlanarak kütlelerin en üstüne konuşlandırılmıştır. Kovan konseptiyle tasarlanan iç mekânda ise ahşap bölücü panel ve duvar levhalarıyla bir bütünlük kazandırılarak cephede cam ögesi kullanılarak yine yarı geçirgen bir mekân organize edilmiştir. Bu konseptle ziyaretçilerin dinlenmesi ve yeme içme gibi faaliyetlerinin bu alanda gerçekleştirmeleri hedeflenmiştir.

Şekil 62. Kafeterya karşısında kalan büyük Salon A ve B giriş kapıları

Kaynak: (Yazar, 2022)

Şekil 63. AKM CSO Konser Salonu -1 kat planı

Kaynak: (Öner, 2021)

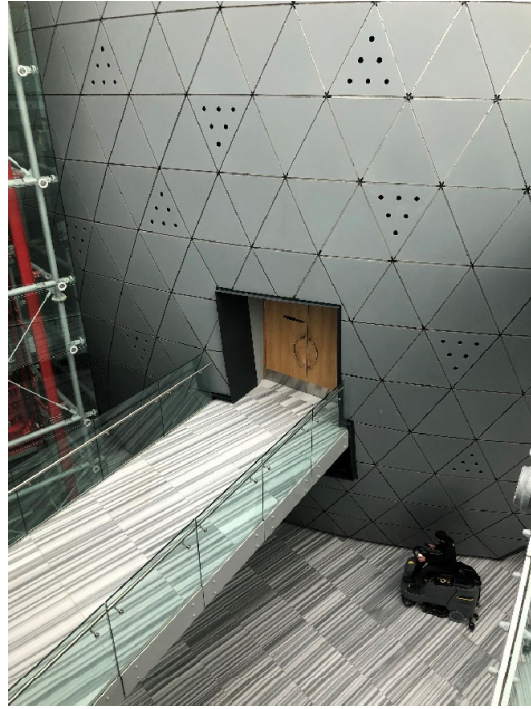
Salonun -1 katında mavi salon girişine ulaşılmaktadır. Aynı zamanda yine bir vestiyer bölümü yer almaktadır. Ana CSO salonu için ise buradan da yine E ve F girişleri yer almaktadır. Ana salona toplamda 3 kattan giriş sağlanırken mavi salona bir kattan giriş verilmiştir.

Şekil 64. CSO zemin kattan mavi salon kütlesi görünümü

Kaynak: (Yazar, 2022)

Mavi salon için giriş sayısının büyük salona göre az olması salon kapasitesi ve plan tasarımı ile doğru orantılıdır. Bina içerisine girildiğinde farklı boyutlarda tasarlanan iki yuvarlak kütle, kullanıcılara salon kapasiteleri hakkında fikir yürütme olanağı sağlamaktadır.

Şekil 65. Mavi salon giriş kapısı

Kaynak: (Yazar, 2022)

Şekil 66. AKM CSO Konser Salonu -2 kat planı

Kaynak: (Öner, 2021)

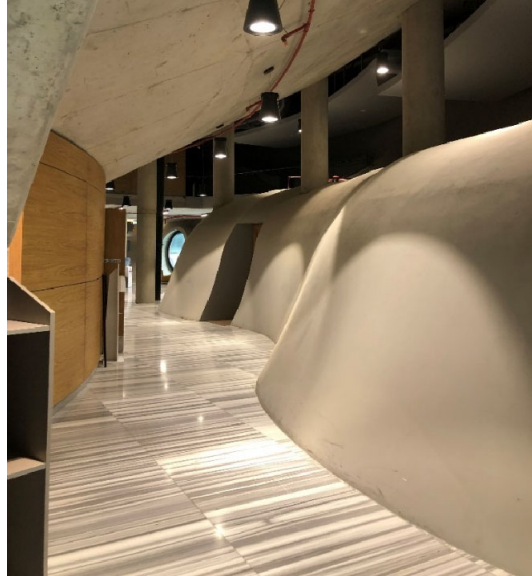
-2 katındaki bu kısım ise sanatçı kulislere, solist odası, dinlenme ve sanatçı eşya depolama alanları ve teknik birim için ayrılmıştır. Sanatçılar bu kısımlarla birlikte ilgili salonların sahne birimlerine kolay erişebilmektedir. Seyirci ve sanatçı bu salonda asla karşılaşmamaktadır.

Şekil 67. İç avlu kısmında kalan yönetim ve teknik birimlerin cepheye yerleştirildiği kısım

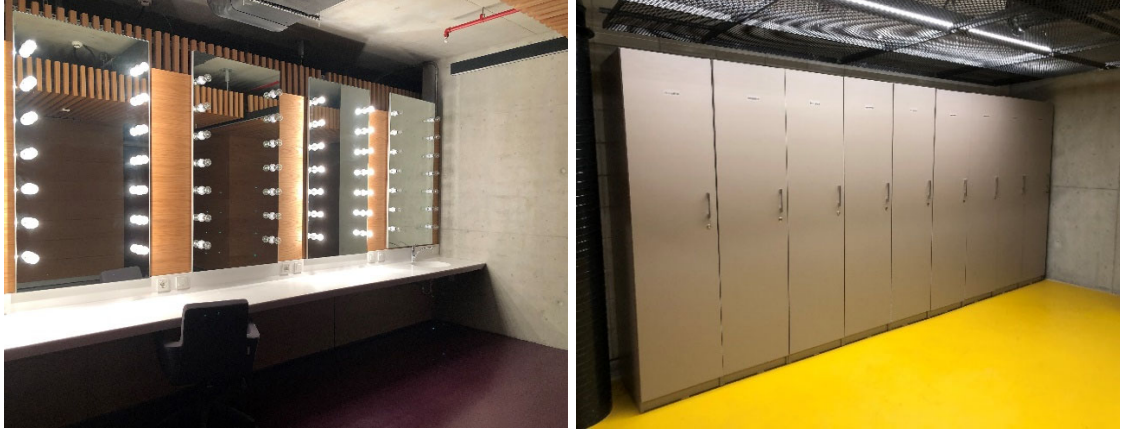
Kaynak: (Yazar, 2022)

Şekil 67’de görülen merdivenle köprü görevi gören bu geçişte CSO Evi kısmında ışık almak için avlu düzeninde bir yerleşim tercih edilmiş olduğu görülmektedir. Sanatçı teknik birimlerin yer aldığı -2. Kattan bu alana bir geçiş planlanmıştır. CSO Evi kısmında sanatçı çalışma odaları, yönetim birimleri ve ilgili teknik birimler yer almaktadır. İç avluda su ögesi kullanılmıştır.

Şekil 68. -2. Katta bulunan solist kulisi

Kaynak: (Yazar, 2022)

Şekil 69. Orkestra sanatçıları kulis ve hazırlanma birimleri

Kaynak: (Yazar, 2022)

Sanatçılar için ayrılan kısımda duş, kabinler, lavabolar ve bekleme birimleri yeterli seviyede bulunmaktadır. Her sanatçının kendisine ait eşyalarını koyabileceği dolaplar da bulunmaktadır. Eski salonun yanında hem sanatçılara hem de teknik ekibe nazaran bu binada daha elverişli mekanlar tasarlanmış ve kapasite olarak da üstünlük sağlanmıştır.

Şekil 70. Sanatçı kulisleri ile ilişkili dinlenme alanları

Kaynak: (Emden, 2021)

Oturma alanları yeterli sayıda organize edilmiş, sahne öncesi veya sonrası olarak salon aktifken bile kimse kimseye keşişmeden sanatçıların ve teknik ekibin ihtiyaçlarına hizmet etmektedir. Yine avlu kısmına bakan bu cephede konuşlanan oturma alanları cam ögesi ve su ögesi ile bir bütün olarak tasarlanmış ve şeffaflık sağlanması amaçlanmıştır.

Bu birimle ilişkili olarak hem avludan hem de köprü ile ana binadan geçişi sağlanabilen CSO evi kısmına geçiş sağlanabilmektedir.

Şekil 71. CSO Evi kısmı

Kaynak: (Yazar, 2022)

CSO Evi olarak bahsettiğimiz bu alanda yönetim birimleri, sanatçı çalışma odaları, kütüphane, arşiv birimleri ve ilgili teknik birimler yer almaktadır. Sanatçılar yine buradan bir bağımsız girişle seyircilerden farklı bir girişle binaya giriş yapabilmektedir.

Şekil 72. CSO Evi katta hol görüntüsü

Kaynak: (Öner, 2022)

Şekil 73. Sanatçı çalışma odası

Kaynak: (Yazar, 2022)

Sanatçı çalışma odalarında duvarlardaki yansıtıcılar akustik olarak sanatçı açısından olumludur. Dolayısıyla bu küçük oda içinde yankılanmalar olmayacak sanatçı provasını arzu ettiği gibi gerçekleştirecektir. Havalandırma için pencere ve çift kapılı akustik yalıtımlı bir giriş kapısı yer almaktadır. Bu sayede CSO Evi biriminde ses yalıtımı sağlanmakta ve sanatçılar prova esnasında birbirlerini rahatsız etmemektedir. Özellikle de yönetim birimleri için gürültü teşkil edebilecek ses karmaşası sorunu olmamaktadır. Yine bu kısımda sanatçıların enstrümanlarını tamir ettirdikleri bir atölye bulunmaktadır.

Sanatçıların, teknik ekibin ve seyircilerin ihtiyaçlarının her anlamda karşılanması hedeflenen bu yapı asıl amacı konser salonu olarak inşa edildiği için diğer salona kıyasla daha çok ihtiyaçlara karşılık vermektedir.

Şekil 74. Enstrüman tamir atölyesi

Kaynak: (Emden, 2021)

AKM CSO Konser salonu tasarım amacının konser salonu olarak belirlenip inşa edilmesi hem de çağın gerektirdiği teknolojiyi yakalamasıyla Türkiye’de daha sonrası için uygulaması yapılacak çalışmalar için örnek teşkil edecek bir yapı konumundadır. Her mekân kendi kullanım amacına uygun mimari tasarım ilkeleri doğrultusunda tasarlanmalı ve uygulanmalıdır.

Tez kapsamında incelenen konser salonlarındaki mimari tasarım ilkeleri doğrultusunda belirlenen başlıklarca, yapılan literatür taraması ve gözlemler sonucunda her iki salon için temel gereklilikler karşılaştırma matrisi ile Tablo 2’deki gibi bir değerlendirme yapılmıştır.

Tablo 2. Konser salonlarındaki mimari tasarım ilkeleri doğrultusunda hazırlanmış temel gereklilikler karşılaştırma matrisi

TEMEL GEREKLİLİKLER		AKM YENİ CSO KONSER SALONU	TARİHİ CSO KONSER SALONU
AYDINLATMA	GENEL AYDINLATMA	●	●
	ODAKLI AYDINLATMA	●	●
	GÜVENLİK AYDINLATMASI	●	●
	ESTETİK AYDINLATMA	●	●
HAVALANDIRMA		●	○
ACİL ÇIKIŞ TEDBİRLERİ		●	○
İÇ MİMARİ MALZEME SEÇİMİ		○	●
SALON KAPASİTESİ		●	○
SAHNE		○	●
FUAYE(LER)		●	○
KULİS YETERLİLİĞİ		●	○
SALON GİRİŞ KAPILARI		●	●
KAFETERYA WC VS. (SEYİRCİ)		●	○
KAFETERYA WC VS. (SANATÇI)		●	○
TEKNİK BİRİMLER		●	○
VESTİYER BİRİMİ		●	○
SANATÇI SEYİRCİ AYRIMI		○	○
OTOPARK		●	○
ÇALIŞMA ODALARI		●	●
PEYZAJ DÜZENLEMESİ		●	●
SALON AKUSTİĞİ		●	●
YETERLİ		●	
ORTALAMA		○	
YETERSİZ		○	

Kaynak: (Yazar, 2022)

Tabloda görüldüğü üzere her iki salon bahse konu mimari tasarım ilkeleri doğrultusunda yeterli, ortalama ve yetersiz olarak kategorize edilerek değerlendirilmiştir. Öncelikli olarak Tarihi Salon’u ele aldığımızda hem öncelikli tasarım amacı konser salonu

olmaması hem de tarihi bir yapı olması dolayısı ile ne kadar restorasyon geçirirse geçirsün mimari tasarım ilkeleri doğrultusunda birçok başlıkta incelendiği üzere kullanım açısından yetersiz kalmıştır. Tarihi Salon'un yetersizlikleri doğrultusunda AKM CSO Konser Salonu'na ihtiyaç duyulmuş ve uygulamaya geçirilmiştir. Yeni Salon mimari tasarım ilkeleri doğrultusunda değerlendirildiğinde ise hem asıl amacı konser salonu olarak tasarlanması hem de çağın teknolojik gerekliliklerine göre inşa edilmesi ile salon özelliklerine göre incelendiğinde olumlu sonuçlar elde edilmiştir. Bu değerlendirme doğrultusunda kullanım amacına uygun tasarım yapılması ve mimari tasarım ilkelerinin kullanım amacına göre belirlenip dikkate alınması gerektiği konusuna tekrar dikkat çekilmiştir.

6. SONUÇ

Mimaride diğer yapıların yanında konser salonları da kültürel anlamda önem taşımaktadır. Batılı gelişmiş toplumlarda sanatı geliştirmek her zaman toplumun sosyo-kültürel seviyesini yükseltmek anlamına gelmektedir. Dolayısıyla bu tarz mekanlar batı anlayışıyla yaşam kalitesini ve sanatı geliştirmekte rol oynayan simgesel yapılardır. Konser salonları bir kentin gelişmişlik düzeyini gösteren simgelerden birisidir. İçerisinde bulunan mekansal organizasyonlar aracılığıyla etkinliklerle birlikte kuşaklar arasında bağ kurar. Özellikle bu tarz yapılara gereksinim sonucu işlevsel bir yapı olarak asla bakılmamalıdır. Konser salonlarında olduğu gibi her yapı işlevine göre farklı anlamlar taşımaktadır. Her mekan kendi gerekliliklerine göre tasarlanmalıdır. Doğru mimari tasarımın asıl amacı budur. Yine bu tarz yapıların ülkelerde politik bir anlam ifade edebileceği gerçeği de göz önüne alınmalıdır. Bu şekilde özgün tasarlanan yapılar kent kimliği ve bir sembolik yapı özelliği de taşıyabilmektedir. Özellikle bu tür sanat yapıları ülkelerin gelişmişlik düzeyi hakkında da bizlere ışık tutmaktadır. Mimari tasarım ilkelerini konser salonları olarak incelediğimiz bu hususta da yine mekan gereklilikleri önem taşımaktadır. Her mekan kendi kullanım amacına göre değerlendirilip bu doğrultuda tasarım yapılmalıdır.

Bu taramada öncelikli olarak Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası olarak incelenen Cumhuriyet'in simgesel yapılarından biri olan Tarihi Salonun tarihçesine bakıldığında konser salonu olarak tasarlanmaması ve sonradan dönüştürülmüş bir bina olması mimari tasarım ilkeleri doğrultusunda yetersiz kalmasına ve sürekli bir restorasyon ihtiyacının oluşmasına sebebiyet vermiştir. Bu salon aynı zamanda tarihi bir yapı olması ve inşa edildiği zamanın teknolojisine göre yapılmış olması sebebiyle 21.yy. teknolojik gerekliliklerini (havalandırma sistemi vb.) yerine getirmekte zorlanmıştır.

AKM CSO Konser Salonu ise kullanım amacına uygun tasarlanmış olduğundan dolayı mimari tasarım ilkeleri kapsamında ihtiyaçlara olumlu cevap vermiştir. Gerek sanatçı kulisleri, gerek konser salonları teknik birimleri gerekse salon kullanıcıları düşünüldüğünde mimari tasarım ilkeleri doğrultusunda işlevsel bir yapı olmuştur. Bu çalışmada yapılan tespitlerle dikkat çekilmesi gereken asıl nokta her binanın işlevine göre tasarımının yapılması gerekliliğidir.

Sonuç olarak her mekan hizmet edeceği amaca göre tasarlanmalı, mekan kullanıcılarının ihtiyaçları belirlenmeli ve tasarım buna göre şekillenmelidir. Türkiye’de birçok şehrin ihtiyaç duyduğu ve eksikliği duyulan asıl kullanım amacı konser salonu olmak için inşaa edilmiş konser salonları tasarımı ve inşaatı için Türkiye’nin ilk senfoni orkestrası konser salonu olan AKM CSO Konser Salonu örnek teşkil etmektedir. Bu salon kullanıcıları ile kullanıcı deneyimi gibi anket çalışmaları yapılarak kullanım değerlendirmesi yapıp var olan eksikleri tespit edilebilir mevcut durum tespiti ile daha sonra yapılacak olan konser salonu tasarımlarına ışık tutabilir. Böylelikle Cumhuriyet’in ilanıyla toplumsal anlamda daha da yayılmaya başlayan sanat sevgisi doğru tasarlanmış mekanlarla hedefine daha da ilerleyecektir. Mimarlar, diğer ilişkili meslek grupları ile tasarım sürecinde multi disiplinler prensipte ortak olup, mekansal ve işlevsel gerekliliklere uygun olarak algılanabilir ve ihtiyaca karşılık veren mekanlar tasarlamalıdır.

KAYNAKLAR

- Ak, Ö. (2021). Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konser Salonu ve Koro Çalışma Binası. *Tübitak Bilim ve Teknoloji Dergisi*, Ocak(638.sayı), 60.s. <https://services.tubitak.gov.tr/edergi/arsivArama.htm> adresinden erişildi.
- Akpolat, M. S. ve Eser, E. (2004). *Ankara Başkent'in Tarihi, Arkeolojisi ve Mimarisi*. Ankara Enstitüsü Vakfı Yayınları.
- Alimdar, S. (2016). *Osmanlı'da Batı Müziği*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Aretz, M. ve Orłowski, R. (2009). Sound strength and reverberation time in small concert halls. *Applied Acoustics*, 70(8), 1099–1110. doi:10.1016/j.apacoust.2009.02.001
- Bali, S. (2020). *200 Yıllık Miras - Muzika-i Hümayun'dan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'na*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Barron, M. (2009). *Auditorium Acoustics and Architectural Design*. London and New York, USA: Spon Press. doi:10.4324/9780203874226
- Bayazit, N. T. (2001). A model for acoustical evaluation of rectangular concert halls. *The Journal of the Acoustical Society of America*, 109(5), 2388–2389. doi:10.1121/1.4744420
- Beranek, L. L. (1996). Concert and Opera Halls: How They Sound Concert and Opera Halls. *Acoustical Society of America, New York*.
- Beranek, L. L. (2005). Concert Halls and Opera Houses: Music, Acoustics, and Architecture (Second Edition). *The Journal of the Acoustical Society of America*, 117(3), 987–988. doi:10.1121/1.1861061
- Beranek, L. L. (2016). Concert hall acoustics: Recent findings. *The Journal of the Acoustical Society of America*, 139(4), 1548–1556. doi:10.1121/1.4944787
- Berkes, N. (2012). Türkiye'De Çağdaşlaşma'nın Gelişimi. *Sosyoloji Konferansları*, 0(46), 1-33–33.
- Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik. (2007). Resmi Gazete (Sayı:26735). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/12/20071219-2.htm> adresinden erişildi.
- Budak, A. (1994). *Atatürk Kültür Merkezi büyük salonunun akustik açıdan performansının değerlendirilmesi*. İstanbul Teknik Üniversitesi / Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Cavanaugh, W. J., Tocci, G. C., Wilkes, J. A. ve Robinson, P. (2010). Architectural Acoustics: Principles and Practice, 2nd Edition. *Noise Control Engineering Journal*, 58(5), 557. doi:10.3397/1.3475507
- Clements, P. ve Vercammen, M. (2019). Concertgebouw Amsterdam: History of the main hall and its acoustics Part 1: The early years: acoustic design and resolution of acoustic difficulties. *Proceedings of the International Symposium on Room Acoustics, Amsterdam, Netherlands*.
- Comerford, T. (2020). Inside the Teatro alla Scala. 2 Mart 2022 tarihinde <https://medium.com/casanolomilano/inside-the-teatro-alla-scala-e6fd9684dc61>

adresinden erişildi.

- Cox, T. J. ve D'Antonio, P. (2003). Engineering art: The science of concert hall acoustics. *Interdisciplinary Science Reviews*. doi:10.1179/030801803225010412
- Cox, T. J. ve D'Antonio, P. (2017). *Acoustic Absorbers and Diffusers, Theory, Design and Application, Third Edition*. Taylor & Francis Group, LLC.
- CSO Arşivi. (2021). 3 Mayıs 2021 tarihinde <http://cso.gov.tr/tarihce/> adresinden erişildi.
- Çalışkan, M. (2009). Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konser Salonu Akustik Düzenlemesi. *Yalıtım Dergisi*.
- Egan, D. (2007). *Architectural Acoustics*. Florida, USA: J Ross Publishing Classics.
- Eichler, J. (2020). Boston Symphony Orchestra cancels slate of March concerts. 16 Haziran 2021 tarihinde <https://www.bostonglobe.com/2020/03/12/arts/boston-symphony-orchestra-cancels-slate-march-concerts/> adresinden erişildi.
- Emden, C. (2021). Atatürk Kültür Merkezi Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konser Salonu ve Koro Çalışma Binaları. *Arkitera*. 21 Nisan 2022 tarihinde <https://www.arkitera.com/proje/aturuk-kultur-merkezi-cumhurbaskanligi-senfoni-orkestrasi-konser-salonu-ve-koro-calisma-binalari/> adresinden erişildi.
- Eröz, F. (2012). *Maketlerin Akustik Ölçümlerde Kullanımı; Konser Salonu, Ölçeklimodel ve modelleştirilmesinin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi, Ankara.
- Everest, F. A. ve Shaw, N. A. (2001). Master Handbook of Acoustics, Fourth Edition. *The Journal of the Acoustical Society of America*, 110(4), 1714–1715. doi:10.1121/1.1398048
- Fischer, J. (2021). Rohi's Acoustic Fabrics Call The Tune in the Berliner Philharmonie. 15 Haziran 2021 tarihinde <https://www.rohi.com/en/rohi-calls-tune-berliner-philharmonie/> adresinden erişildi.
- Fricke, F., Nannariello, J. ve Cabrera, D. (2006). A statistical approach to concert hall acoustical design. *1st Australasian Acoustical Societies' Conference 2006, ACOUSTICS 2006: Noise of Progress* içinde (ss. 399–404).
- Gade, A. C. (1989). Investigations of musicians' room acoustic conditions in concert halls. II. Field experiments and synthesis of results. *Acustica*, 69(6), 249–262.
- Gerber, J. (2014). Leipziger Gewandhaus bekommt neues Konzertpodium. 25 Haziran 2021 tarihinde <http://www.musik-heute.de/19619/leipziger-gewandhaus-bekommt-neues-konzertpodium/> adresinden erişildi.
- Geyyas, F. B. (2019). *Konser Salonlarında Orkestra kabuğu tasarımının salonun akustik performansı üzerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Google Maps. (2022). CSO Ada Uydu Görüntüsü. 25 Şubat 2022 tarihinde <https://www.google.com/maps/place/CSO+Konser+Salonu/@39.9335399,32.8489518,562m/data=!3m1!1e3!4m5!3m4!1s0x0:0xccdec7d5234a7b08!8m2!3d39.9333182!4d32.8514079> adresinden erişildi.
- Haan, C. H. ve Fricke, F. R. (1992). Statistical investigation of geometrical parameters

- for the acoustic design of auditoria. *Applied Acoustics*, 35(2), 105–127. doi:10.1016/0003-682X(92)90026-O
- Kobes, M., Helsloot, I., De Vries, B. ve Post, J. (2010). Exit choice, (pre-)movement time and (pre-)evacuation behaviour in hotel fire evacuation - Behavioural analysis and validation of the use of serious gaming in experimental research. *Procedia Engineering* içinde (C. 3, ss. 37–51). doi:10.1016/j.proeng.2010.07.006
- Kosal, V. (2001). *Osmanlı'da Klasik Batı Müziği*. EKO Basım Yayıncılık ve Organizasyon Ltd. Şirketi.
- Kuban, D. (2002). *Mimarlık Kavramları. Yapı Endüstri Merkezi Yayınları* (C. 53).
- Kwon, Y. ve Siebein, G. W. (2007). Chronological analysis of architectural and acoustical indices in music performance halls. *The Journal of the Acoustical Society of America*, 121(5), 2691–2699. doi:10.1121/1.2713663
- Long, M. (2014). *Architectural Acoustics: Second Edition. Architectural Acoustics: Second Edition*. doi:10.1016/C2009-0-64452-4
- Mayes, S. (2000). *Sultan'ın Orgu*. İletişim Yayınları.
- Mehta, M., Johnson, J. ve Rocafort, J. (1999). *Architectural Acoustics: Principles and Design*.
- Meyer, J. (2011). Trends in concert hall design-experiences of the last 50 years. *Proceedings of Forum Acusticum* içinde (ss. 1457–1462).
- Miguletz, N. (2021). Alte Oper. 1 Temmuz 2022 tarihinde <https://rb.gy/xlrr08> adresinden erişildi.
- Muehleisen, R. T. (2007). Architectural Acoustics by Marshall Long. *Noise Control Engineering Journal*, 55(4), 427. doi:10.3397/1.2750436
- Öner, Ç. (2021). CSO Yerleşke. 1 Temmuz 2022 tarihinde <http://cso.gov.tr/yerleske/> adresinden erişildi.
- Öner, Ç. (2022). Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Görüntüler. 11 Nisan 2022 tarihinde <http://cso.gov.tr/yerleskeden-kareler/> adresinden erişildi.
- Özçetin, Z. (2011). Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Binası İyileştirme Projesinin İşlevsel ve Estetik Açından İrdelenmesi. *New World Sciences Academy*, 6(4).
- Özkan, M. (1998). *Kültür Merkezlerinde Mekan Organizasyonu Faktörleri*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Presidential Symphony Orchestra Concert Hall, Ankara. (2013). 22 Mart 2022 tarihinde <https://www.flickr.com/photos/saltonline/12984871064/> adresinden erişildi.
- Renda, G., Durukan, A. ve Özta, Y. (2004). *Ankara Başkentini Tarihi Arkeolojisi ve Mimarisi*. Ankara Enstitüsü Vakfı Yayınları.
- Sağdıç, O. (2009). Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Yapısı İyileştirme Projesi. *Yapı Dergisi*, 326 Ocak S.
- Say, A. (2001). *Müziğin Kitabı*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Sütlüoğlu, M. Ş. (2007). *Kültür Merkezlerinde Mekan Ölçeğinde Malzeme Analizi: Büyük Salon Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.

- Talaska, R. H. (1982). *Halls for Music Performance Two Decades of Experience 1962-1982*. Acoustical Society of Amer.
- Tarihi CSO Konser Salonu. (2021). 18 Haziran 2022 tarihinde <https://rb.gy/apfbzn> adresinden erişildi.
- TBMM Açış Nutku. (1934). Mustafa Kemal ATATÜRK'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi Açılış Konuşmaları. 6 Mayıs 2022 tarihinde https://www5.tbmm.gov.tr/kutuphane/meclis_acilis.html adresinden erişildi.
- Tsanaeva, E. A., Molchanova, K. E. ve Irmanova, E. V. (2020). Architectural and artistic features of the concert halls' construction. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering* içinde (C. 913). doi:10.1088/1757-899X/913/3/032001
- Türkmen, Z. (2021). Riyaset-i Cumhur Filarmoni Orkestrası. *Atatürk Ansiklopedisi*. 22 Mart 2022 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/riyaset-i-cumhur-filarmoni-orkestrasi/> adresinden erişildi.
- Uygur, D. (2021). Atatürk Kültür Merkezi Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konser Salonu ve Koro Çalışma Binaları. *Arkitera Mimarlık Merkezi A.Ş.* 21 Nisan 2022 tarihinde <https://rb.gy/7xvafy> adresinden erişildi.
- Uygur, S. (2021). Atatürk Kültür Merkezi Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konser Salonu ve Koro Çalışma Binaları. *Arkitera Mimarlık Merkezi A.Ş., Arkiv*. 25 Haziran 2022 tarihinde <https://rb.gy/z8dg5a> adresinden erişildi.
- Uzun, B. ve Yüksel Can, Z. (2017). 21. yüzyılda inşa edilen konser salonlarının akustiği üzerine bir inceleme. *12. Ulusal Akustik Kongresi, Urla İzmir*.
- Vural, A. (2019). *İstanbul'da Bulunan Dört Konser Salonunun Akustik Açısından Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Wulfrank, T. (2019). Topology of concert halls and opera houses. 5 Mayıs 2022 tarihinde <https://scientificzone.acoucou.org/portfolio/topology-of-concert-halls-and-opera-houses/> adresinden erişildi.
- Yöre, S. (2011). Kültürleşmenin Bir Parçası Olarak Osmanlı'da Operanın Görünümü. *Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks*, 3(2), 57–69.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Büşra DALGIÇ

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi : 2015, Bozok Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi : 2022, KTO Karatay Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Mimarlık Bölümü

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri : -

İŞ DENEYİMİ

Stajlar : 2013-Via Green Bayraktar A.Ş. / 2014-33.000 kişi kapasiteli Kocaeli Stadyumu Alpkon Yapı Tasarım

Projeler : Etimesgut Belediyesi Yarı Olimpik Kapalı Yüzme Havuzu ve Spor Kompleksi, Ankara OSB çeşitli fabrikalar, Lapseki ve İvrindi Altın ve Gümüş Zenginleştirme Tesisleri

Çalıştığı Kurumlar :

2015-2017; Proje Mimarı (Çeşitli Özel Kuruluşlar),

2017-2021: Teknik Ofis Mimarı, Akon Grup Uluslararası İnş. A.Ş.,

2022-... Tekfem Yapı A.Ş..

Tarih: 24 Ağustos 2022